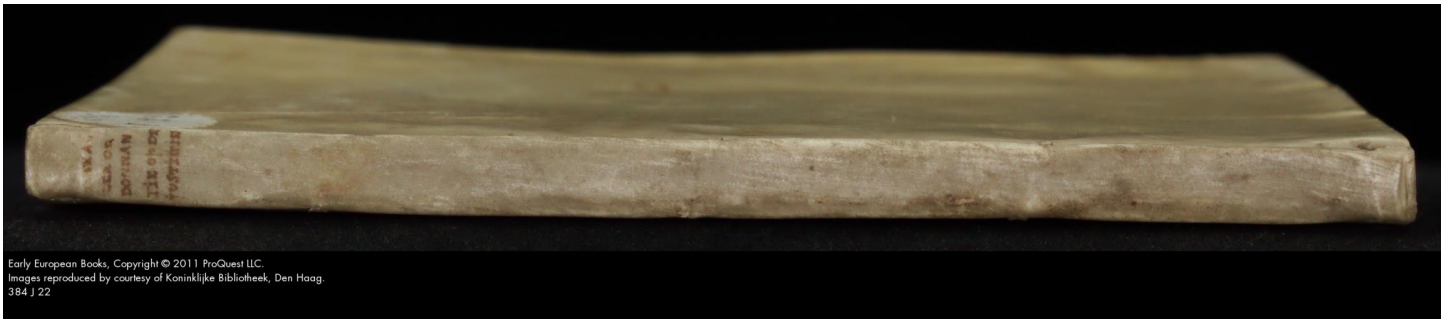
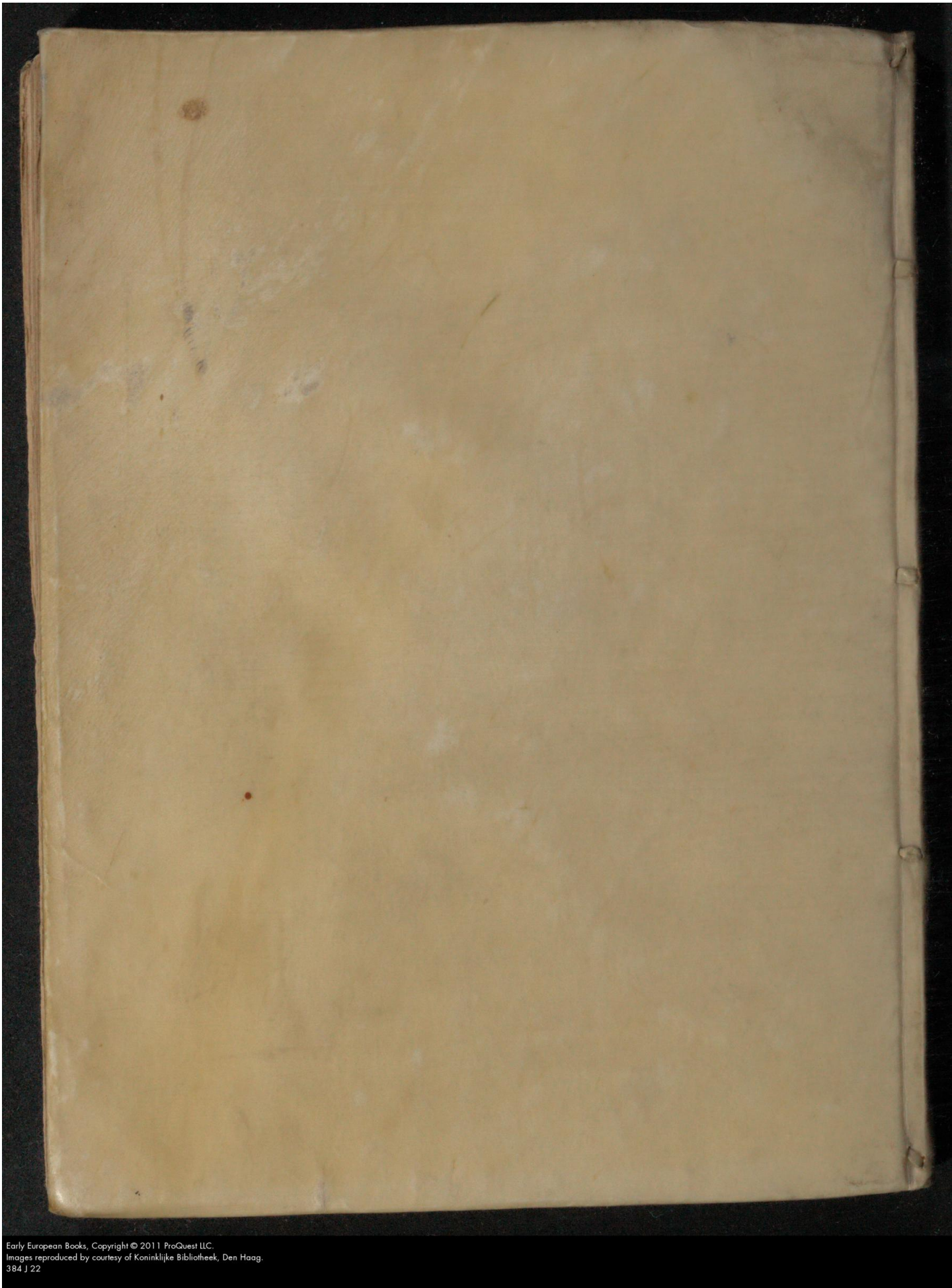

384
J 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
384 J 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
384 J 22

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
384 J 22

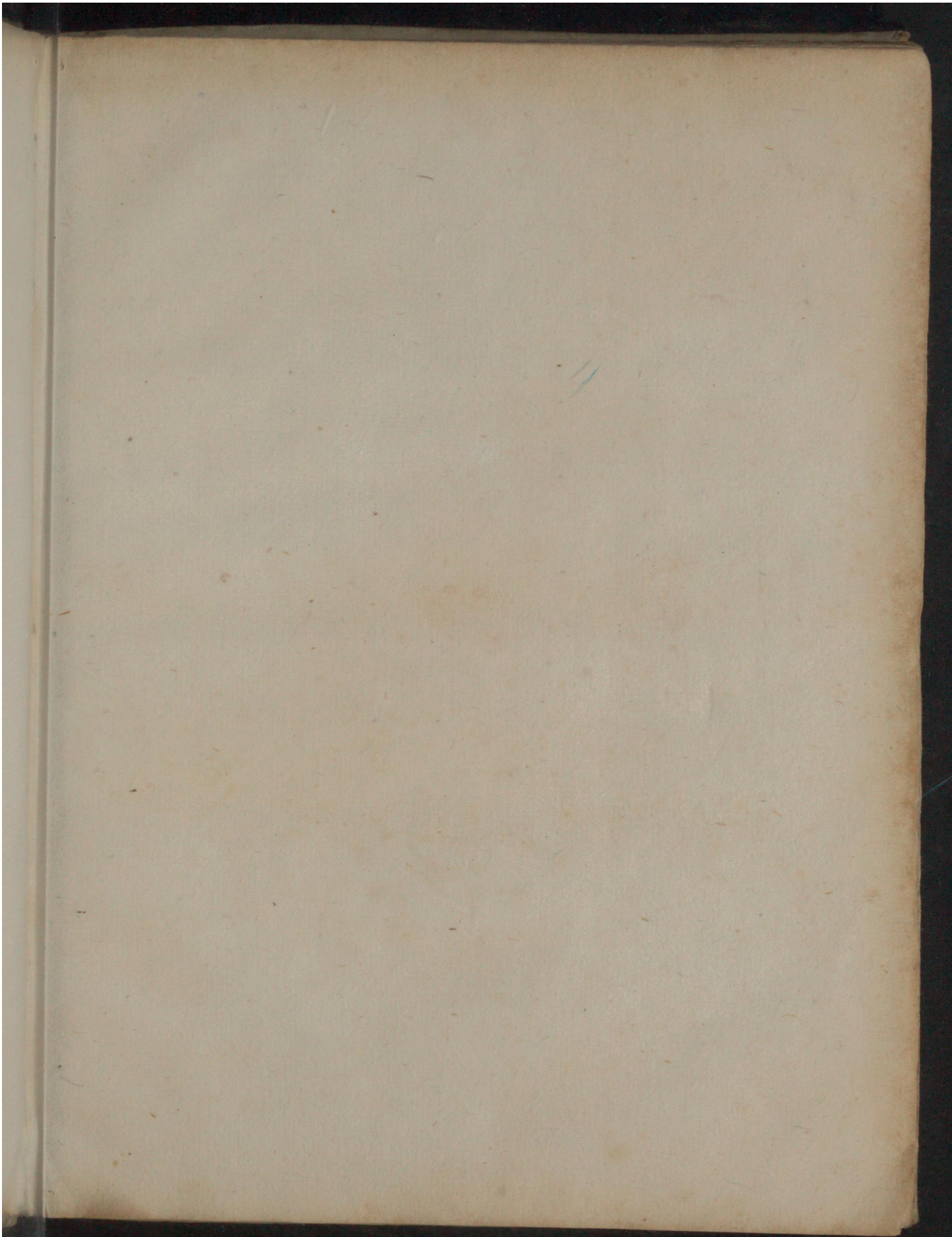

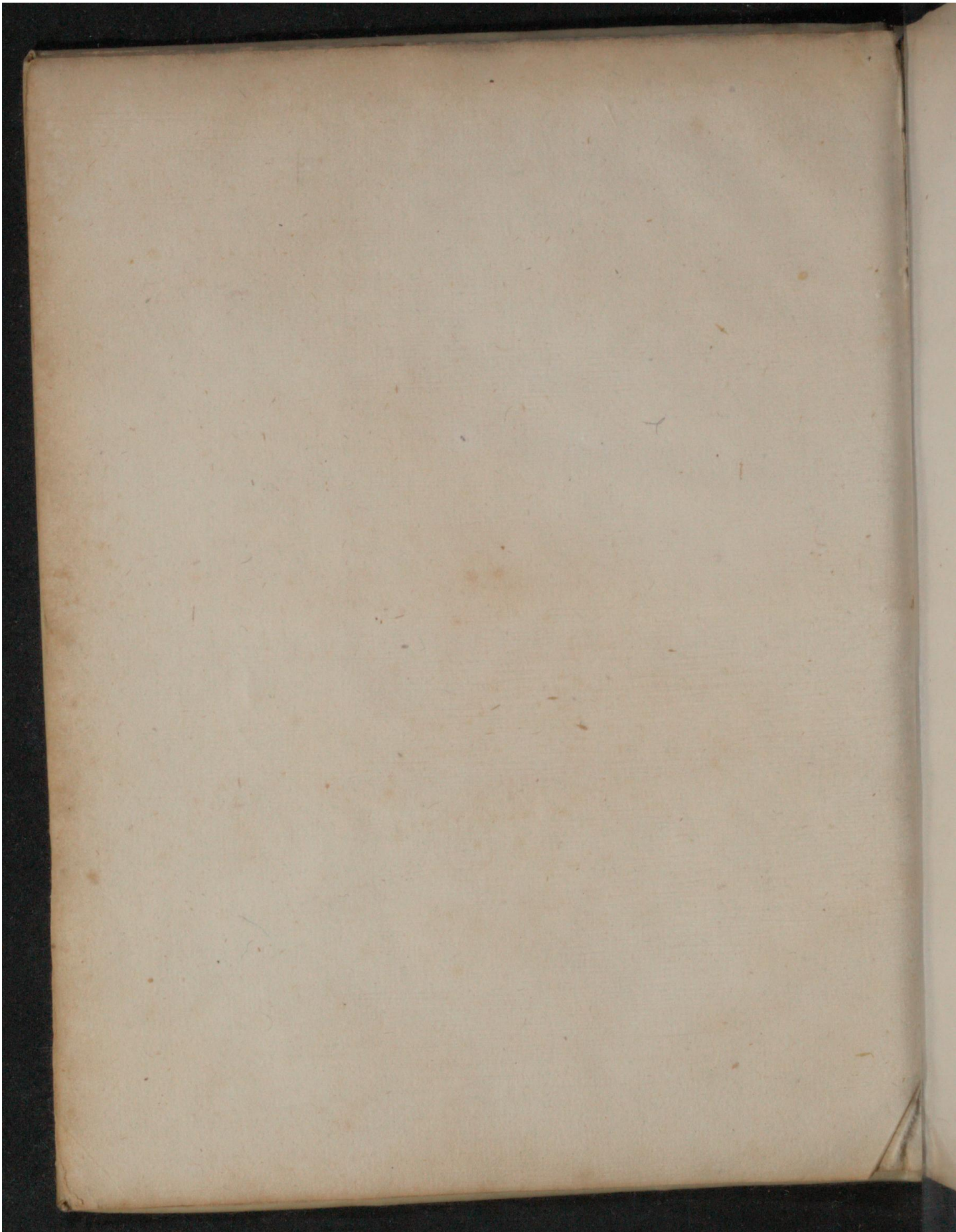
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
384 J 22

kw
384
J 22

213. 72

~~XV 204~~

ORDONNANTIE

op 't stuck van de

304
J 22

JUSTITIE,

Binnen de Steden, ende
ten platten Lande van
HOLLANDT:

*Midtsgaders eenige Annotatien op de selve,
by een gebracht ende daer op gestelt,*

DOOR

WILLEM van ALLER,

Practizijn ter

VERE in ZEELANDT.

Koninklijke
Bibliotheek
te 's Hage.

Tot MIDDELBURGH,

Gedruckt by FRANCOIS KROOK, Boek-
en Kaert-verkooper, by de Beurs, 1664.

ORDONNANTIE

op 's Landsz

JUSTITIE

in allen de Steden, ende

ten allen Landen van

HOLLANDT:

Althoewel 't rechte is moeten op de liden
op een gelycke maniere op gelycke

Door

WILLEM VAN NELLE

Procurator

VERE in NELLE

COLMIDBURGH

Gedrukt by WILLEM VAN NELLE
op 's Landsz

Ed.
Sta
Mr
Mr
I
ten
den
Al
On
ind
me
Gr
wer
in
ne
jde
ren
en
de

AEN DE
Ed. Groot Mogende Heeren, de
Staten van Hollant ende West-vrieslant.

MITSGADERS

Den wel Edelen Heer

Mr. J O A N de W I T,

Raet Pensioenaris van den selven Lande.

M Y N H E E R E N.

D*Aer is niet sekerder om te werden bevrydt van
smaet ende berispingen, als het geringh ontwerp-
sel van eenigh gedruckt werck, onderdanighlijck
te recommanderen onder de getrouwe bescherminghe van
den Souverain, den welcken als een levend' beeld vander
Almogende, sich aenstelt tot Mainctenuement van sijn
Onderdanen. Ed. Groot Mog. ende wel Edelen Heer ;
indien mijn groote vermetelheydt, ondernemende te com-
mentarieren, oft wel Annotatien te brengen op V. Ed.
Groot Mog. Ordonnantie van de Justitie, niet kan
werden versacht met V Ed. Groot Mog. ende wel Edele,
hooge ende aengeboren Heusheydt, bedenckende mijn ge-
negentheydt tot de Originele Wet: mijn meyninghe omme
yder, (tot ware Practijck trachtende neer stiglijck te yve-
ren,) 't selve met ernst te recommanderen: mede mijn lust
ende genegentheydt tot de selve Wet, (in vele Wetten ver-
deylt,) niet kan ontschuldight ende verlegt werden, soo
ben*

DEDICATIE.

ben ick waerlijck met vrees van berispt, en tegen gesproken te werden. Hoop en vrees gaen te gader: de wytkomst sy geluckig Ik legge dan dese mijne geringe Herffen-vrucht voor uwer aller Voeten, met een vast vertrouwen, dat het selve met soodanige Oogen ende Handen, gunstelijck sal werden aengesien, ende opgenomen, als mijn aendrift heeft geweest, mijn gedachten over het weerdige Hoofstwerck te laten gaen, 't gunt wel sekerlijck een nader oversicht sal mede brengen. Het streckt dan niet tot meerder bekrachtinge van de Wetten, als wel tot overwicht van de ware ende groote substantie in de kortheyt van de stelling' begrepen. Myn vertrouwende met dese myne ghenomen vryheyt, onder V. Ed. Groot Mog. ende wel Edele bescherminghe te sullen rusten: blyve hier mede, naer hertgrondige wenschinge van den voor spoet, ende geluck, in V. Ed. Groot Mogende vergaderingen, en Huysen, ende dat de Tongh van geleertheyt noch lange 't selve mach by wonen.

Edele, Groot Mogende, ende wel Edele
Heeren, uwer aller Ootmoedigsten
ende onderdanigsten Dienaer

WILLEM VAN ALLER.

Tot

Tot den

L E S E R ,

Y de Vorsten defes we-
relts , is niet hooger ge-
acht als de Romeynfche
Daden , welcke by on-
fe oude Out-vaders , en
Machtighe Voorfaten ,
oock niet verworpen ,
maer defelve als een heylighe Spreucke tot
nut en bedwang' der ftaet-fuchtigen boven
hare Zetels ten thoon gefelt zijn. In plaets
van defe Stadt Romen die de gantsche wee-
relt in fich heeft vervatet, bedenkt het heer-
lijkfte Recht, de Praetyck-wetten voor de
Hooge ende Lage Vierfcharen van de Pro-
vintie van Hollandt , by haer Ed. Groot
Mog. voorsichtiglijk ge-ëmaneert. Treet-
men tot de Hollantsche ftaets regering' die
by yder de vermaertfte is, tot der felver Ge-
leertheyt die by yder de hoogfte is, tot hare
fterckte die by yder de krachtigfte is, tot

* 3

hare

Tot den Leser.

* By exem-
pel ende on-
eygentlyck.

hare Manhaftigheydt die de uytmuntenste is, sonderlijck tot hare Wijsheydt die de volmaekste en heerlijckste is. Waer hoordemen oyt van so een Provintie, (*met de andere gebondene Pijlen 't samen gevest,*) so een Keyserlijck: met recht Heylige plaets? dese Provintie is de Stadt, waer in *Licurgius* * dē Wet-gever, als een God geviert wert, daer *Themis* de Goddin der Gerechtigheydt gecert, daer de Justitie, sonder opsicht van Personen, geoeffent, daer den Onderdaen sonder dwang' ghedwongen, en den Wet-geleerden *Iustinianus* in sijn Keyserlijcke Pontifical sittende met een uytheemsche Pracht van *Laura* ghekroont, en in tegenwoordigheydt van ontalijcke toesienders, met Purpere Triumphwagens ontfangen ende omhelst wert. Hier roeptmen uyt een goede Inborst *langh leve onse Rechters, soo in Policie als Justitie*, wy leven by geluck, by Wetten uyt alle Wetten uyt gekipt. Hier groeyen de Onderfaten onder
't Sawve-

Tot den Leser.

't *Sauve garde* en ghesegent schutsel van dese Hoog-wijse bescherminge. Hier steeckt de Zegen-vaen, 't *Capitolium* uyt. Hier sietmen de twaef Wet-tafelen, den Edelen ende Onedelen, den Hooge en Lagen, Rijcken en Armen, op het groote Marck-velt * voorschrijven in yvoor, en namaels in steen uyt-houwen. Waer is oyt 't rechte **WIT**, ende **DE GROOT**ste onderstant van de oeffening' voor de Vierſcharen soo bestendigh afghebeelt? 't Geeft dan reden ende billigheyt, dat alle Practizijns het mergh van de voorschreve Practyck-wetten wel lesen, ende de ware vruchten der selver Inboesemen, op dat door het ware begrijp, 't voorsichtigh beleydt voor de Justitie oprechtelijck beyvert, ende yders gerechtigheyt toegedeylet mach werden. Dit in alles werdende bevordert ende gevolght, is niet te twiiffelen of den grooten President van den Bovenomloop, Sijn laetste Zetels komende bekleeden,

* By gelijckenisse van het Stadt-Huys, hee mirakel-stuck binnen Amsterdam.

Tot den Leser.

kleeden, den navolger van 't heyligh Recht,
deel sal doen hebben aen het tweede leven,
van sijn onbegrijpelijske gelucksaligheden.
Leest, ende doet wel.

V. E. Dienstwilligen Vriendt

WILLEM van ALLER.

E E R-

E E R - D I C H T,

Tot lof van

d'Heer WILLEM van ALLER,

Practizijn binnen de Stadt

VERE in ZEELANDT,

Op de verlichtinge door Annotatien die sijn E. heeft gemaect, op de Ordonnantie van de Justitie gebruyckelijck in de Provintie van Hollandt.

Od heeft ons in sijn Woort uytdruckelijck bevolen
Datmen het heylig Recht aen yder oeff'nen moet,
En dat een Rechter sig noyt toonen moet verwoet,
Om dat hy van het Recht niet af en soude dolen,
Maer ondersoecken 't gunt dat daer in licht verholen.
De soodanige, zijn voorsichtigh, wijs, en vroet,
WELHEM die hier naer tracht en allesints soo doet,
Die is suyver, van 't Hooft tot aen sijne Voet-solen.
De vernufte VAN ALLER gaet ons hier verlichten
Het out Hollantsche Recht, 't gunt men in Dorp en Stadt,
Van over menigh jaer heeft in gebruyck gehad,
Waer naer dat Rechter, Practizijn, haer konnen richten;
En met meerder gemack hier konnen sien haer Plichten.
Want Hy wijft haer hier aen een klaer naerder padt;
't Welck Hy sommierlijck in een Alphabeth omvat,
Weet danck die u verklaert, faken groot van gewichten.

P. de Neef.

**

OP

OP DE
Vitleggingen van de Ordonnantie op 't stuck van de
Justitie binnen de Steden, ende ten platten Lande
van Hollandt.

D O O R

d'Heer WILLE M van ALLER,

Practizijn ter

VERE in ZEE-LANT.

DE schrandere VAN ALLER die sijn tong.
Dus lang voor 't onderdrukte volk liet hoorē
Dat d'held're waarheid altyt daar hy dong
Gelijk een Zon den Rechter quam te voren,
De dapp're voorspraek van het heylig Recht,
Heeft met sijn Pen de gront van Hollants Wetten
Soo klaar, soo waar, soo bondig wtgelegd:
Trots list of kracht van onregts tegen-setten.
Zijn gulde Regelen staan dubbelt vast
Op Redens en op Ondervindings voeten
In wetenschaps voetstappen wel gepast:
(Wee die misdoet gewis hy sal het boeten,)
Hy leert het witt, het pitt, de billigheyt
Van Hollants Wet-boek, dies haer Vierschaer-bankē
Sijn Vlyt, sijn Arbeyt, sijn Genegentheyt,
Sijn Kunst met gunst aennemē, en Hem danken
Hollantsche Pleyters, leert hier tot u Lof
Verstaen, voortaan, de Wetten van u Hof.

A. de KONINCK Med. Doct.

Op-gedragen
aen den verstandigen
HEER
WILLEM van ALLER,

Practisjn ter
VERE in ZEELANDT,
Op de verlichtende Annotatien by sijn E.
gemaect op de Ordonnantie van de Justi-
tie binnen de Steden, ende ten platten
Lande van Hollandt.

DOor-leest met grage lust, en yver,
dese bladen.

(Soo heerlijk uyt-gehaelt) hoe de
Gerechtigheyt

De Heyl'ge Vier-schaar spant, en 't Recht
van 't onrecht scheidt

Waar mée VAN ALLER ons ten vol-
len komt versaden.

Wie reyst om wijsheyt na Athêên, nu dat
ons dese,

Gelijck de By, op-dist, het soetste datse
lese.

Geeft baert leven.
M. van Eepen.

WE'ER-SCHALMENDE
Weder-klanck,

*Uytgeblixemt over de Dagb siende aenteeckening', op
de bevelen op 't stuck van de Gerechtigheits-procedu-
ren, binnen Hollandt gebruyckelijck.*

DOOR

d'Heer WILLEM van ALLER,

's Rechts uytdruckende voorspraeck voor de Gerechts-zetels,
binnen de Stadt Camp-Vere in Zeelandt.

't Uyster van dees Staets bevele
Lagh by velen als in't graf,
Tot dat dees met open kele
Nu een helder schijnsel gaf;
't Is VAN ALLER drouven voorspraeck
Die u saecx bediediging'
In druckt en maect valter de saeck,
Die by veel op schroeven sting'.
Hier valt nu wat nieuws te plucken
Bloeyfels, die niet zijn verwelckt,
Wilt de Vruchten in't stael drucken
Die hier werden uytgemelckt:
Leest en her-leest ALLERS blaren,
Zuygelingen hier is nat;
Wilt hier u behagen garen,
Soo komt ghy op 't rechte padt.
Hier leert ghy, Rechts rechte gronden,
Stijlen van Gerechtigheyt:
Die noyt soo en zijn ontbonden,
Als 'thier voor u open spreyt.
Laet ons dan te saem toe treden,
Melcke-lockers, tot den Throon
Van Hem, met gewisse schreden
En te zijn danck schuld'ge Bô òn.
Denckt op 't Eynde.

ORDONNANTIE

op 't stuck van de

JUSTITIE,

Binnen de Steden, ende ten platten
Lande van Hollandt:

*Met eenige Annotatien op de selven by een gebrachte
ende daer op gestelt;*

DOOR

WILLEM van ALLER, Practifijn ter VERE in ZEELANT.

Allen den genen die dese jegenwoor-
dige sullen sien ofte hooren lesen: Doen te
weten, De Ridderfchap, Edelen ende Ste-
den van Hollandt, Representerende de Staten ende
Graeffchappe van den selve Lande, dat nademael in
alle Steden voor Vierfcharen van Bailly, ende Man-
nen, Gerechten van Schout, Schepenen, ende Gefwo-
rens van de platten Landen van den voorfz. Lande,
ende Graeffchappe van Hollandt, seer groote Con-
fusie, ende verscheydentheyt van Rechten, soo over-
mits haer-luyder bysondere Costuymen in de Rechts
vorderinge, Procederen, in't Sententieren, als oock
in't Executeren van de Sententien, bevonden wordt:
Sulcx dat d' Ingefetenen van den voorfz. Lande van
A Hol-

Pag. 2.

Hollandt, moetende Procederen voor de dagelijcxse Rechteren, veeltijds niet en weten tot Expeditie van Justitie te geraken: Dat mede, so door klachten vande Ingesetenen vande voorsz. Landen, als, ook by Experientie bevonden wort, dat vele van de lage Gerichten by gebreke van behoorlijcke Regulen ende Ordonnantien van Procederen, Sententieren, ende Executeren, Partien Rechteloos moeten laten, tot groote kosten ende verdriet van de goede Ingesetenen der voorsz. Lande: SOO IST, Dat de Staten voornoemt, willende voorsien dat alsulcke Confusien, ende onge-regeltheden voortaan Cefferen, ende de Justitie sulcx, als na rechten ten meesten dienste ende gerieve, ende minste kosten van Partien geadministreert worde, by Advijse van dan Prince van Oraengien, Gouverneur ende Capiteyn Generael, den Presiderendc ende andere Raden van Hollandt Zeelandt, ende Vrieslant, hebben ge-ordonneert, ende gestatueert, ordonne-ren ende statueren by desen: Dat van nu voortaan over geheel Hollandt, voor alle Vierscharen ofte gerichten, soo wel van de Steden, Bailluwen, ende Mannen, als Schouten ende Schepenen, ofte Ghesworens van de Dorpen, geprocedeert sal worden, navolgende d' Instructie hier na verklaert.

ARTYCKEL I.

ARTYCKEL I.

IN den Eerften, de gene die yemandt ^(a) met Recht aenspreken wil, die sal den felven by eenen ^(b) Bode ofte Roedragger van den Steden van Baillu ende Mannen, ofte van den Dorpe ^(c) daer hy recht spreken wil, en jehens den ^(d) naesten Recht-dage doen Dagen, ende sal den Bode ofte Roedragger, ^(e) beneffens de Dagh-vaerdinge, den Gedaeghde ^(f) presenteren Copie ^(g) Authentijck van de ^(h) Brieven van Verbande, Obligatien, Accoorden ofte ander Instrumenten, daer op van ⁽ⁱ⁾ wegen den Eyfcher, ten dage dienende, Namptiffement ofte Condemnatie verfocht sal worden. Ende den Gedaeghde ten minsten ^(k) drie dagen te voren Daghvaerden, soo verre tuffchen twee Borgeren questie is, op dat hy gereet komen mach. Ende sal den Gedaeghde 't fijne, ^(l) redelijcke kosten, de Copie, ^(m) betalen. Ende sal den Bode daer van in fijne ⁽ⁿ⁾ Relatie mentie maken.

*Wast daer
vaerdinge
had te gema-
gen*

(a) [*Met Recht*] gheen particulieren hebben Recht van Iudicature over den anderen. Ten ware by willigh verblyff.

(a) (*Bode ofte Roedragger*) dese werden hier toe van de Magistraet ghequalificeert, soo dat Citatien, by andere particulieren ghedaen, Notoirie niet soude kunnen bestaen. Ende soude Invalide ende Nul sijn alle 't gunt op soodanige Daghvaerdinge, anders als door een publyck persoon, gedaen, soude komen te volgen. Reden: Om dat 't gunt by hem selven onwettelick is aengevangen, door verdere goede Procedueren, niet te hulpe gekomen kan werden. Den Bode heeft in sijn Relatie, nopende de gedane Citatie, gheloof, dan niet, wanneer hy by de Relatie eenige feyten poseert, *Pap. lib. 6. tit. 7. art. 8. Imb. lib. 3. Inst. for. Cap. 5.*

(c) *Daer by Recht sprecken wil.*

Het moet sijn den Competenten, ende dagelijcxschen Rechter van den Verweerder. *Instr. art. 220.* Den Gedaeghde is anders niet ghehouden voor een ander Rechter, op een simpele Citatie, te compareren: Ten ware naer voorgaende wettigh Arrest, op des Gedaeghdens Persoon ofte Goederen, op een ander plaets, ghedaen, de Citatie by over-dagingh quame te geschieden. Segge door Arrest. Om reden: Dat door het Arrest de Jurisdicte van dien Rechter werdt ghefondeert.

(a) (*Naesten Recht-dage.*) In simpele Citatie, tuffchen twee Borge- ren, mach geen Recht-dagh tuffchen beyden over passeren, of soude de Citatie nul zijn. Exceptie. Ten ware by over-daging, wanneer een sekeren

tijdt werdt gestelt, waer inn' mits de buyten Citatie, de Exceptie werdt geleden.

(e) *Benevens de Dagvaerdingh'.*) Op dat den Ghedaeghde metter daet des Eyschers pretentien kan bewuyst zijn, en dienvolghende ghereet komen kan. Soude anders den Gedaeghde niet ghehouden zyn ten naefsten Recht-dage gereet te wesen. By resolutie van de Heeren Schepenen der Stadt Rotterdam, is de Procureurs gelaft de Copien nevens de Citatie te versorgen, op een sekere pene, ende dat de presentatie ter rolle, anders, geroeyert sullen werden.

[f] *Presenteren.*] niet, als wel voorens, met Monde is ghedaen, maer moet en effective in handen van den Bode sijn, omme metter daet beneffens de presentatie, de Leverantie te kunnen doen.

[g] *Aubentijck*] in Rotterdam is dit gheen ghebruyck. Hier uyt volght: Dat den Gedaeghde, mits veeltijts in de simpele Copien erreur wert gevonden, mach versoecken Copie Autentyck. Dan geen erreur kunende aanwysen ende den Eyscher de principale in Juditio exhiberende, wert ordinarie voors geprocedeert.

(b) [BRIEVEN VAN VERBAND, OBLIGATIEN] Op sodanige publycke Acten, of wel private Schrifturen, door den Gedaeghde geteykent, wert ordinarie Provisie ge-adjudiceert. Dan in saken, in feyten bestaende, daer af d' Intentie van den Eyscher met getuygen moet werden bewesen, en sal den Eyscher gheen Copien by de Citatie leveren, vermits daer op geen Provisie wert ge-derneert. *Vid. Sand. lib. 1. tit. 8. def. 3.*

Ende kan ook de Provisie, op publycke Instrumenten of private Schrifturen werdende versocht, de selve, met geen Certificatien of Attestatien werden afgeweert. *Sand. d. l. blijct oock uyt de volgende 15. 16. ende 17. Artijckelen:* Alwaer de Proceduren van de saken, in feyten bestaende, van de Provisien Separatet sijn ghestelt. Sels, schoon ghenomen dat den Eyscher belofte hadde, voor Schepenen ghepasseert, vande vergoedingh van schaden ende Intressen, soude de leverantie van soodanighen Instrument by de Citatie onnoodigh zyn, midts daer op gheen Provisie versocht kan werden, reden: om dat den Gedaegde, daer tegens by Diminutie, of anders, naer gelegentheydt, moet werden gehoort. *Consult. lib. 1. conf. 236.*

(i) *Wegens den Eyscher.*) Soo dat des Eyschers personele comparitie niet noodigh en is, oock niet van den Ghedaeghde ende sufficeert wederzijts hare gegeven last.

(k) *Drie Dagen.*) Dit is den tydt die den Gedaeghde, tot Beraet moet werden gelaten. Siet oock de Consideratien hier voren gestelt.

(l) *Redelijcke Koste.*) Den Bode daer in willende excederen werdt het aen 't Officie des Rechters gelaten.

(m) *Betalen.*) soude anders den Ghedaeghde met simpele Copie hem moeten lyden, ende vervolgens t'e-niger tyd in cas van erreur met perijckele sijns saecx Defentie doen.

(n) *Relatie*) den Bode werdt in het doen van sijn Citatie geloofst. Dese extentie ende restrictie, in verscheyden saken, Siet den geheelen tytel van *Bode by Sutphen.*

A R-

ARTYCKEL II.

Indien (o) den Aenlegger ten gestelden Rech-dage (p) niet en Compareert, soo sal den Gedaeghde geabsolveert worden van der Instantie, ende den (q) Aenlegger gecondenneert in de kosten, indien den Gedaeghde 't selfde (r) Rechtelijck versoect, welcke kosten den Aenlegger betalen sal, (t) alvoren hy van de selve sake op nieuws (s) Recht sal mogen versoecken.

soedanigh
soo den aen
legger mit
comparitie

(o) Den Aen-leggher) moet Compareren. Hy heeft door Daghvaerdingh de sake ingestelt: met eenen in 't aenleggen des Rechters Officie versoecht.

(p) Niet Comparerende.) Het 't heeft syn reden. 't Is door de Absentie by den Gedaegde jegens den Eyscher geobtimeert. De Absolutie vande Instantie komt door syn non comparitie, soo dat syn versuymde Aenstellingh' soodanigh by den Rechter wordt verklaert.

(q) Comparuit met de Kosten.) Dese kosten syn door de Citatie door hem veroorsaect. Hy werdt in de Kosten ghecondemneert om twee redenen. 1. Dat hy Partie daer toe oorsaect heeft gegeven. 2. Dat hy 't Officie van den Rechter, by hem, door Citatie geroepen, vruchteloos laet, waer over hy [door syne roeckeloosheit ende vermetelheit] *Merul. lib. 4. tit. 32. Cap. I. No. 3.*] daer inne ghehouden is. *Ibid. tit. 33. Cap. I. No. 2.* Den Gedaeghde moet syn Daghvaerding' deugdelijck doen blijcken, soude anders maer simpel Comparuit kunnen obtineren. *Instr. van den Hove van Hollandt. art. 3.* De Absolutie van de Instantie, werdt mede, volgende, uyt het woordt Comparuit ghehaelt, mits deselve daer uyt haer oorspronck

neemt. Dit heeft mede ende insonderheit in Arresten plaets. Yemants goet zynde gearresteert, kan den verweerder, den dagh van 't Arrest, by den Aenlegger genoemt, anticiperen, en den Arrestant Daghvaerden omme redenen van Arrest te geven, en Eysch te doen, ofte by ghebrekē van dien, Comparuit, ende de Absolutie van de Instantie te begeren. *Instructie voor de Viersehare van Rotterdam. art. 6.* Door des Arrestants Non Comparitie wert ordinarie 't selve ge-adjudiceert, ende alles kosteloos ende schadeloos, uyt den Arreste ontslagen. Om dese Absolutie vande Instantie, indien reguarde, by Anticipatie, te obtineren, is niet verder noodigh, als 't aenleggen van het versoeck door een Gherechts Bode, aen den Arrestant, of 't synen huysē. De Citatie kan weynigh tydt voor 't aenleggen van den Recht-dag werden gedaen. Sels, den Arrestant in Juditio werdende gevonden *De Bruyn. Proces Civyl. l. I. verb. adjournement §. 10. No. 5.* 't Heeft alles mede plaets in Interdictien, Oppositien, ende van diergelijke Natuyr. Dit Comparuit met Absolutie &c. en sal den Rechter niet verleenen, als daer toe versoecht zynde, werdt daerom boven gheseght: *Indien den Gedaeghde 't selve (r) Rechtelijck versoecht: alsoo den Rechter syn Officie niet kan mede deelen*

als daer toe versocht wesende. *Sand. lib. I. tit. 7. def. 3.* Moet doek bewezen werden door den verweerder dat

dē Dagh vande Citatie dient, wert anders simpel Comparuit gedecerneert: Dan namaels 't selve doende blycken, werdt als dan toegewesen Comparuit met de kosten. *Instr. art. III.*

(s) *Rechtelyck.*] De Rechters syn Rechters in de Kamer van Justitie

Rechtelyck by eēn vergadert zynde, anders als perticulieren te Confidereren.

(t) *Al-voren.*] Den Eyfcher sal, sonder betalen, niet werden ghehoort. Syn noch verscheyden saken waer inne 't Comparuit met de kosten plaets heeft met verscheyden Effecten van dien. *Vide Damhoud. in prax. rer. Civyl. cap. 77.*

ARTYCKEL III.

*hedaermea soa
den verweeer-
der niet com
hurebet.*

INDien den Gedaegde ten gesetten Recht-dage niet en Compareert, ende Gedaghvaert is, omme te kennen, ofte ontkennen sijn Obligatie, Constitutie-brieven, Schult-brieven, ofte andere Brieven, ofte Instrumenten van verbande, ende omme op het Namptiffement te verantwoorden, soo sal tegens den selven ten verfoecke van den Aenlegger verleent worden 't eerste Default uyt krachte van de welcke, de voorfsz. Brieven ghehouden sullen worden voor bekend, ende den Gedaegde gecondemneert worden, de ge-eyfte Penningen, inde Obligatie begrepen te Namptifiseren in handen van den Eyfcher onder(y) Cautie de Restituendo, en voorts verstekē worden van sijne Exceptie Declinatoire, ende verleent worden een ander Daghvaerdinge ten naesten Recht-dage: ende indien hy andermael by den Bode ofte Roedraget gedaghvaert sijnde ten naesten Recht-dage(x) niet en Compareert, sal tegens hem verleent worden het tweede Default ende uyt krachte van dien(z) versteken worden van alle exceptien Dilatoire, ende sal tegens hem verleent worden een derde Citatie, ende Compareert hy (Gedaghvaert sijnde) niet sal tegens hem verleent worden het derde Default, ende uyt krachte van dien versteken worden van alle Exceptien ende Defentien Peremtoir, ende sal den Eyfcher alsdan terstont overleveren sijnen eysch mette Verificatien daer toe dienende, omme daer op recht gedaen te worden, ende soo verre den Eyfcher sijnen eysch be-
wist

wijft den Rechte genoegh sijnde, so sal hem die by den Rechter toegewesen worden, met Condemnatie van kosten: Ende bewijft hy sijnen eysch volkomentlijk niet, soo sullen de Rechters letten of de Sake sulcx gelegen is, dat, naer de gelegentheynt van de Sake, ende de Qualiteyt van de Persoone van den Eysscher, den selven Eysscher sullen moghen toe-laten sijnen eysch by Eede te stercken, ende bevinden sy de Sake sulcx gelegen te sijn, sullen den Eysscher eerst den Eedt afnemen, ende als dan den Gedaeghde Condemneren als voren: Ende indien den Eysscher sijnen eysch niet en bewijft, ende de Rechters oock niet en bevinden dat de Sake ten Eede van den Eysscher behoort gestelt te worden, sullen de Gedaeghde ende Deffailant van den eysch Absolveren, ende hem niet te min inde kosten Condemneren.

(v) *Om te kennen, of te ontkennen.* Ont-kennende heeft gheen Provisie plaets, dan moet Conclusie ten Principale werden ghenomen. Den Procureur Generael neemt de Obligatie naer hem omme 't Recht van de Hooge Overigheydt te bewaren. *Merul. lib. 4. tit. 37. Cap. 2. No. 3.* Welcke aenwysinge in desen ende verdere gevallen pertinent, ende dienstigh is. Ont-kennende wert naer d' ordinarijse wyse geprocedeert, ende werdt geen Provisie toe-gelaten, maer 't Schrift moet door Getuygen, ofte vergelijking van Letteren bewesen worden. *Sand. lib. 1. tit. 8. def. 1.* De Erfgenamen van den Overleden mogen ghedwongen worden 't Hant-schrift van den verstorven te kennen ofte ontkennen. *Sand. d. loco.* ten minsten, na onse style, ter goeder trouwe, mits syne onwetentheynt by 't ontkennen, voor een Probabile onwetentheynt, werdt gehouden, behoudelick met geen Calumnies verselt. *d. l.* In cas 't Handt-schrift niet door hem selfs sy geschre-

ven of onderteyckent, of het niet uyt synen Name is gedaen, of last of ordre heeft gegeven *d. l.* Als de Principael, ende Borgen geroepen zynde, den principalen Compareert, ende hem termyn van Rechten toe-gestaen werdt, ende de Borgen defaillanten blijven, soo wert de Obligatie in haer regard, gehouden voor bekent, ende werden gecondemneert te betalen, mits d' Executie blyvende gesurcheert tot den termyn aen den Principalen vergunt. 't Handt-schrift werdende bestreden, Als 't geen kennelijcke faute en heeft, sal voor een volkomen preuve werden aenghenomen, ende Provisie opgewesen. *Papon. lib. 18. tit. 1. arr. 29. Imb. in Enchirid. Iur. gall. in verb. Instrumentum. Sand. lib. 1. tit. 8. def. 3.* De aengename qualiteyt klaer ende met waerheyt werdende bestreden, is den Gedaegde niet gehouden te kennen ofte ontkennen, dan moet op de Exceptie werden recht gedaen. *Sand. lib. 1. tit. 8. def. 1.* Dan de qualiteyt twyfelachtigh, ende meerder

on-

onderfoeck vereyſchende, ſoude echter moeten kennen, oft ontkennen. *'t Advys van Sande d. l.* Reden: *'t Is* geprivilegeert ende geeft geen prejuditie. *'t Is* de inleyding, daer des Rechters Officie om daer over Recht te doen, niet en werdt gerequireert, want naderhant op de conclusie recht wert gedaen. *'t Versoek van Bekenning' of Ontkenning'* is so favorabel, dat niet tegenstaende de Exceptie fori, oock een yegelijk tot kennen ofte ontkennen des Handts ghedwongen kan werden. *Imb. lib. I. Inst. Forensf. Cap. 29.*

(x) *Niet Comparerende voor bekend &c. Gecondemneert &c. te Namptiseren &c.* Is uyt het effect van *'t eerste Default.* Den Rechter en doet hier mede den Gedaeghde geen ongelijk. Den Gedaeghde is hier op gedaghvaert, kan oversulcx niet gesegt werdē buytē defentie te sijn gecondemneert. Heeft met sijn Comparitie hem hier af konnē suyveren. De Acten van Verbande &c. uyt krachte van *'t eerste Default* werden voor bekend gehouden, ende heeft daer op Provisie plaets. *Merul. lib. 4. tit. 37. cap. 2. No. 3. & Seq. Imb. lib. I. Inst. forensf. cap. 8. Num. 6.*

(y) *Onder Cautie de Restituendo.* Is ten desen effecte: Dat den Gedaeghde de penningen Namptiserende, de Borghe verbonden is, ten principale bevonden werdende de penninghen qualijck genoten hebben, alle deselve te restituieren, met den Intresse van dien *'t sedert den ontfang'* tot de volle ofte volkomen wedergeving' toe. waer toe den Gedaeghde naer *'t Provisioneel gewysde,* ende de voldoeningh' van dien, de sake moet presenteren, daer toe syne Conclusie nemen, ende dan ten principalen voorts Procederen. Op welke Conclusie dan ten

Principalen mede wert recht gedaen. Indien den verweerder dese sijne conclusie Omitteerde te nemen, ende schoon hy komende te Triumpheren des Eyschers eysch wierde ontseyt, so en soude hy echter uyt krachte van die Sententie de genamptiseerde Penningen niet kunnen weder-eyschen, ende by Executie Procederen, maer genootsaect syn by nieuwe Instantie tot Restitutie te Concluderen,

(z) *Verstekten werden van sijne Exceptie Declinatoire.* dese Exceptie is een tegenstelling' des Verweerders, tenderende tot Wraking' oft' Wederlegging' of tot Afwijking' van de Jurisdictione ende Gerichts dwang des rechters voor welcken hy betrocken is, om Gerenvoyeert te werden voor syn Competenten Rechter, komt oversulcx toe den geenen die niet voor syn dagelijcxsen Rechter, ofte die Iudicature over hem kan hebben, is Gedaghvaert. *Instr. art. 220.* Moet voor de Litiscontestatie werden geproponeert. *Merul. Lib. 4. tit. 4. Cap. 2. N. 2.* Moet voor de Dilatoire Exceptien syn Geproponeert *Damboud.* d' Exceptie Declinatoire (oock Litispendentie) moet Geproponeert worden alvorens Dilay of Guarant te versoeken. Die Guarant aengenomen heeft, en komen dese Exceptie naderhant niet te bate *Instr. art. 117.* De gestelde Cautie *'t zyom den Verweerder te Sisteren,* ofte *'t ghewysde te voldoen,* en benemen dese Exceptie niet. Vande Materyen der Defaulten ende versmaetheyt, siet *Imb. Lib. I. inst. For. Cap. 7. v. 8.* ende verder *Merul. Lib. 4. tit. 4. Cap. 3.*

Tweede Default &c. Van alle Exceptien Dilatoire. Dilatoire Exceptien syn tegenstellingen des Verweerders om de

de Sake door verscheiden Vonden, slepende te houden, des Eyschers voornemen ende Intentie te belletten ende te verachten. *Merul. Lib. 4. tit. 40. Cap. 5 N. 1.* Moet voor de Litifcontestatie werden Geproponiert, ten ware Wettighe redenter conttarie.

Ibid. num. 2. Dienen tegens den Eyscher, agerende of uyt syn eygen naem of van wegens een ander. *Ibid. Cap. 6. n. 1.* tegens de partyen inde Rechts vordering' Adfisterende. *D. 1.* Die met qualiteyt in Rechten compareren om deselve te bewysen. *Ibid. cap. 7.* tegens den toonder van eenigh Instrument, omme syn aenkomen te Justificeren. *Ibid. Cap. 8.* Dese Exceptie is ook den Eyscher ende den Gedaeghde t' samen gemeyn: tegens den Procureur, dat de Procuratie niet behoorlick gepasseert en is. *Instr. Senat prov. art. 52. § 53.* Dat de Procuratie is Generael ende in de Sake Speciale wert vereyfcht. Op de Procuratie kant' allen zyde van 't Proces, naer de Litifcontestatie, selfs naer de Sententie, werden Ge-excipieert. Tegens 't Exploict *§ Vid. Merul. lib. 4. tit. 40. Cap. 11. n. 1.* Dese Exceptien Dilatoir mogen niet onnutelick werden by gebracht, maer alleen dienende tot nootsakelickheyt omme de Partyen Respectivelijck daer mede te dienen. Van dese Exceptien, dan, als boven gesegt wert den Gedaeghde by 't tweede Default ver-
steken.

Versteken van alle Exceptien Peremptoir d'Exeption Peremptoir syn Beweringen, Redenen ende Bescheyt van den Verweerder om te toonen de quade Sake van den Eyscher, omme deselve by Peremptoire middelen te dooden en te niet doen. Als, Betalinge Compensatie, Novatie, Verdragh van nierte eyschen. *Sand. lib. 1. tit. 8.*

def. 3. Merul lib. 4. tit. 69. Cap. 2. n. 6. Prescriptie. *Sand. lib. 1. tit 7. def. 3.* Ende van alle verdere bedenckelijcke weren ende Defentien, die den Verwerder na 't Decernerer van 't derde Default niet vermacht te Proponeren, maer door 't verleenen van 't selve daer van verfteken blyft.

Terstondt] Dit is altydt voor desen binnen Rotterdam in gebruyck geweest, versoekende den Eyscher het derde Default ende (overleggende den eysch, de twee voorgaende Defaulten met den Brief, Obligatie &. Daer uyt geageert wort) Adjudicatie van den eysch ende Conclusie *Cum Expensis.* Dan nu onlanghs eenighsints by Resolutie van de Heeren Schepenen is verandert, hebbende verstaen dat in alle Saken, by Non Comparitie van de Gedaeghde na de derde Citatie een vierde weet soude moeten werden gedaen omte dienen van Intendit, op welke vierde Citatie den Gedaeghde niet Comparerende, dient den Eyscher van Intendit, te leveren onder den Ed. Gerechte. Werdende naderhant de stucken van den Eyscher, ende 't gene daer by behoort onder Inventaris gefurneert ende recht versocht. De Resolutie Accordiert met het *108. art. van de Instr. van den Hove van Hollandt.*

Sijnen eysch bewijst den Rechten genoeghsijnde] Probatie of Beweringe is een waerachtige openbaring' ofte rechtelijcke verklaring' van 't geene twyffelachtigh ofte questieus is, by den Eyscher [in Cas subject] door billijcke weggen ende middelen te doen. Dit bewijs wil 't krachtighs van Provifien spreken. Ende is in desen voor af te Appliceren, de verhandeling' van kennen ofte ontkennen van publye-
B que

que Instrumenten , private Schrif-
turen 't Decernerer van Provisien op
dit Artyckel in 't begin gedaen. Om-
me een volkomen Beweringe door
Getuygen te maken , soo is ordinarie
van noode , ten minsten twee Getuy-
gen , buyten alle Reprochen , ende
Wraeckinghen ; Deposerende ende
over-een stemmende op een-selvigh
feyt, een de selvige personen, tyt, plaet-
se, ende andere Circumstantien. *Me-
rul. lib. 4. tit. 65. Cap. 13. num. 1.* De
roelatinge van groote menigte van
getuygen moeten geschuwet ende ge-
stremt syn. *Ibid. num. 2.* Oversulcx in
wat stucken geene Mentie wort ge-
maect van een seker getal , alsdan
genoegh is twee. *num. 3.* Siet in meer-
der getal. *Merul. d. Cap.*

Met Condemnatie van Kosten] Dese
Clausule wert Kost-vorderende Clau-
sule of protestatie ghenaeamt, als *Cum
Expensis.* Maeckende in cas van De-
bath eysch van Kosten. 't Gunt den
Rechter indachtigh maect den Ge-
daeghde ten profyte van den Trium-
phant te Condemneren in de Kosten.
*Merul. lib. 4. tit. 88. Cap. 1. n. 14. Dam-
houd. Cap. 222. num. 1.* Op wat plaet-
se dat van Compensatie wert gespro-
ken als *Ibid. num. 15. Damb. in Cevyl. cap.
222. num. 4.* Ende elders. Is van Com-

parerende partyen, ende niet van De-
faillanten.

Eedete strecken] Soo wanneer nu ge-
sloten syn alle wegen ende benomen
alle middelen om 't gene ten halven
geprobeert is, voors ten vollen te be-
weren : Soo neemt den Juge syn toe-
vlucht tot oplegging' des Eedts. *Me-
rul. lib. 4. tit. 71. Cap. 1. num. 1.* Siet
de reden *num. 5.* 't Is' gunt den rech-
ter ex officio vermagh te doen. *Papon.
lib. 9. tit. 6. arr. 1.*

Niet en bewyft &c. Absolveren &c. J
In preuven te maken, leght en bestaet
alle de kracht ende macht van den
processe , want die niet proberer en
kan, die en heeft noch en krijght niet,
ende daerom seggen vele dat de preu-
ve is de Ziele van den processe. *Damb.
Cap. 157. num. 1. L. 4. C. de Edendo.*
Den Eyscher niet proberende , wert
den Gedaeghde geabsolveert alwaer
hy niet sprack of by brachte.

Niet-ic. min inde Kosten Condemneren]
En steunt niet op 't Fondament of
't Recht des Eyschers , maer op de
Contumacie van den Verweerder tot
Vilipendie van den Rechter gedaen.
Siet nopende dit geheele derde Ar-
tyckel. *Instr. van den Hove van Hollands.
art. 108.*

ARTYCKEL IV.

*profit van de-
faillants of van
paruit voor
den officier* ENDE in alle Saken daer Default ofte Comparuit gegeven
wort, sullen de Deffaillanten op elck Default Gecondem-
neert worden, in de Steden, ende voor Baillu ende Mannen,
in drie stuyvers, ende in de Dorpen in twee stuyvers ten pro-
fyte van den Officier.

Elck Default Gecondemneert worden] des Rechters, voren op 't 2. en 3. art.
Is uyt oorfsake van de versmading aengemerckt.

(b) Steden

(b) *Steden*] Is noch huydens daegs binnen Rotterdam in gebruyck, ende werrt t'elcken male neffens t' Notul Gelt de procureurs in rekeninge ghebracht. Een Default magh gepurgeert worden, sonder kosten, als in het Ob-

tineren van dien, des Gedaeghdens rechten Naem niet is uytgedruct, als den Eyscher noemende piet voor pieter, alsoo den procureur syn Meester met dien Name niet ghehouden was te kennen.

ARTYCKEL V.

Indien de Defaillanten naer 't eerste en tweede Default Compareren, (c) en Purge van Default of Defaulten versoecken, sullen daer toe werden Geadmitteert, (d) mits blyvende 't effect van dien, (e) ende betalende (f) de Kosten mette voorsz. Boecten, maer naer het derde Default en sal geen Purge (g) Geadmitteert worden.

(c) *Eerste en tweede Default Compareren &c. (d) Geadmitteert*] Hier is aen de zyde van den Eyscher geen prejuditie. De Sake blyft in wesen, syn Recht wert niet vermindert.

(e) *'t Effect van dien*] wat Effect, is, in 't vorige t 2. art. verhaelt. Hy wert uyt krachte van 't eerste Default verstenen van de Exceptie Declinatoire. Dat is d' afwycking' des Rechters, ende by 't tweede Default van de Exceptie Dilatoire. Soo dat den Gedaeghdten dien tyde gedwongen soude konnen werden op des Eyschers eysch te antwoorden.

(f) *Betalende*] tot Rotterdam wert dit dagelycx Gepractiseert. De Kosten van yder Default tusschen Burgeren bedraecht vyfthien stuyvers.

Geen Purge] De kracht van het derde Default is vorens verhaelt. Naer Litiscontestatie, en Admitteert men geen purge van Contumacien, ten zy uyt sekere ende wettelijke oorsaken, ende by relief ofte Request Civyl. Vid. *Damb. Cap. 81. num. 3.* Mits sodanige Contumacien, die wegh dragen de

Victorie van de Saken, seer Difficijl syn om te wederroepen. *Ibid. num 5.* Indien (oversulcx) hy Compareert ter vierder Dagvaerdinge, so en sal hy niet ontfanckelijck syn yet te seggen, anders dan te weder leggen de voorschreve Exploicten op dat hy die weder leggen kan. *Merul. lib. 4. tit. 33. Cap. 1. num. 12.* Ende hoe-wel hy in desen gevalle, verstenen is van alle syn Defentien peremptoir, so Effectueert hy even-wel soo veel door syne Comparitie dat d' Aenlegger niet en wort Ge-admitteert synen eysch met Eede te stercken. Den Eyscher niet bewysende wert den Gedaeghde Geabsolveert. *Ende en sullen de Procureurs, hare wederpartye niet mogen toelaten tot Purge van eenige Defaulten, oock met Refusie van Kosten, als met Consent van haer Meesters. Instr. art. 122.* Dese Contumacien konnen, door, en om verscheyde redenen, werden gesuyvert, selfs in cas Crimineel. *Siet hier op een advys van vermaerde Advocaten, te vinden in de Kerckelycke Bedieninge ende verantwoordinge van G. wienboogaert, cap. 18. in't begin.*

ARTYCKEL VI.

*op geseerde
van een v. n.
banc. twelth
blische, valen
onampstendte*

ENde in Saken daer yemandt Gedaghvaert is, omme eenighe Penningen te betalen, daer van by Registeren, Schult-boecken, en diergelijke (h) bescheyt blyct, sal op 't eerste Default, d' Affirmatie van de Schulden al-voren gehoort, (i) den Gedaeghde gecondemneert werden te Namptiseren, (k) ende voorts op de vordere Defaulten, gheprocedeert worden als voren gesecht is,

Voor af dient gheleth dat private Schrifturen, die yemant voor sich selfs geschreven heeft, ofte tot syn eygen profyt, gantsch geen preuve en maken, noch en proberen, voor den schrijver niet. Ten ware de Schrifturen gesterect waren, met twee of drie Getuygen, *Damb. Cap. 175. num. 3.* private Schrifturen maken volle preuve voor den Schrijver, Gecorroborceert synde of met Subscriptie van drie of meer geloofwaerdige Getuygen, of met Approbatie van des Schrijvers wederpartye. *Merul. lib. 4. tit. 66. cap. 3. num. 3.*

(h) Registeren, Schult-boecken ofte diergelijke] Uyt het boven-geschreven soude sommige mogen sustineren, dat Registers ofte Schult-boecken synde privè Schrifturen, by en tot voordeel van den Schrijver geschreven, mede onder 't selve getal gestelt soude mogen werden. Dan in desen, na de Constitutie van onse Landen, (als uyt Arttyckel ses blyckt) hebben de Koop-luyden geloof. Als den Koopman gehouden ende ge-estimeert wort voor een Man met Eeren, ende die gewoon is de waerheyt te schrijven, wert hy getrou by elck een gehouden, Ende dat hy syn Boeck met syn eygen Hant geschreven heeft, ofte oock dat hy

geschreven heeft de oorsake waerom het soo is, alsdan wort syn Boeck geloof by elck een. *Damb. cap. 175. num. 7.* Dit is Geintroduceert om de wil van de dagelijcxse Commercie ende ttaffijck van dese Landen, op dat die verder en verder ten goede Gestabilieert ende voort geplanted soude mogen werden.

(i) d' Affirmatie van de Schulden al-voren gehoort] Hier moeten aenmercken dat in 't vertoonen of overleggen van de Boecken 't geloof alleen wert gestelt. De Boecken ende Registers van Koop-luyden, die zy houden van hare dagelijcxse handelingen, maken voor hen halve preuve: Ende tot volle beweringe of preuve van 't gene in de selve Registers uytgedrukt staet, wert hen by den Juge gedefereert den Eedt: meest vermogens de practycke van alle lofwaerdighe Hoven ende Gerichts plaetsen. Want het en wert niet gepresumeert, dat een Koopman yets valsch ende teghen de waerheyt soude in syn Register aenteyckenen, alsoo hy sulcx doende strafbaer soude zyn. Ende soude 't gantsch Inhoudt van syn Register Suspect ende kranck van Geloove maken. *Merul. lib. 4. tit. 66. cap. 3. num. 6.* soude oock plaats mogen hebben in Boecken, ghehouden

den by Tuteurs, Curateurs, of onderwinders van eeniger Luyden Affairen. *Ibid. num. 7.* Wanneer een Register niet in 't geheel, maer in eenige quantiteyt of qualiteyt wert onkent, wort de Eyfcher in syn Eedt geloofst. *I Consult. conf. 237.*

(i) *Alvoren*] Dit is wel 't sekerste. Voor de Vierschare van Rotterdam wert hier van geweken. Den Eyfcher versoect, mits de Non Comparitie van den Gedaegde, default, ende mits doende verklaring, van de Deughdelijckheyt van de Schult Nampstiffement. Daer op ordinarie fiat wert gestelt, ende wert de verklaringh naderhant gedaen, en onder de Sententie ter rolle gebracht.

(b) *Blyckt*] Om dit na de letter na te komen, soude de principale Boecken voor den Rechter moeten werden gebracht. Reden: originele Instrumenten proberer alleen, ende Copien vandien, en Meriteren ordinari geen geloof; maer veroorsaken alleen eene Conjecture ende suspitie. *Merul. lib. 4. tit. 66. Cap. 4. num. 2. & seq.*

Edoch om dat de Kooplieden niet geerne tot 't vertoonen van hare boecken resolveren, om dat 't eeniger tyt andere, hare secrete posten, naer gesien soude konnen werden, is daerom, ende andere redenen, gebruyckelijck dat door een Notaris extract uyt 't register wert getogen, ende den Rechter voor-gedragen, blyvende echter aende Gedaegde partye het Recht, by hem redenen synde, omme te versoecken Vifie van 't origineel Register,

ofte wel copye Authentyck, *parte Vocate* ghe-authentiseert dat gemeynelijck wert toegeftaen. Hier van syn verscheyde gewysdens.

(k) *Nampisieren*] Hier van kan dese reden mijns bedunckens (onder correctie) werden gegeven, dat den Rechter siende, 't gunt suyver leght, ende daer by den gepresteerden Eedt, dat als een volkomen bewys neemt, en in cas van Non Comparitie daer op gerechtelijck disponeert. Indien den Gedaegde compareert, en disputeert de Quantiteyt oft' Qualiteyt, soo sal echter provisie plaets hebben, *I. Consult. conf. 237.* Als beter synde 't Register by provisie in waerde te houdee, ende den Koopman, als een eerlick Man werdende gepresumeert, na presumptie, provisioneel eerlijck te houden, als door 't provisioneel ontsleggen van des Eyfchers eysch 't Register by provisie van Valscheyt te suspecteren. Ende mits Valscheyt niet en wert gepresumeert sal 't bewys ten principalen werden naer gesien. Dan het geheele Register werdende ontkenst moet de provisie werden ontseyt. *d.l.* Reden: om dat de Liquiditeyt door sodanigen ontkennen wert benomen, ende dat provisie geen plaete en heeft, ten zy de selve *ad Oculum* bespeurt kan werden. *I. Consult. conf. 225.* De provisie heeft te meerder plaets, als de Rekeninghen gesloten zyn. Ende by partyen onderreyckent. *Sand. lib. 1. tit. 8. def. 1.* Dit is voor de Vierschare van Rotterdam in volkomen gebruyck.

ARTYCKEL VII.

ENDE als yemant Gedagvaert is, omme op verjaerde Vonnisse, (l) gerechtelijcke bekentenisse (m) of willige Condemnatie, *op verjaerde Vonnisse* *willige Condemnatie*

wordt op 't selvendertien gebruyckelijck gedaan.

tie, (n) executie te sien decernerē, eñ op uytſprakē, (o) accoorden of Transactien, op Saken daer van Rechts-vorderingē is geweest, (p) eñ daer van by Publycke Instrumenten blyckt, (q) Condemnatie te hebben, sal uyt krachte van 't eerste Default Condemnatie ende executie werden verleent, (r) ende de Gedaghe in de Kosten Gecondemneert. (s)

(l) *Verjaerde Vonnissen.*] Verjaerde Vonnissen en mogen niet ge-executeert werden, ten ware die van nieu verklaert waren Executabel, ofte ten waermense binnen 'sjaers had; beginnen te Executerē. *Damb. Cap. 254. num. 5. Wiel. tyt. 10. Cap. 1. num. 5.* Dan eens na veel jaren Executabel synde verklaert, blyft altyts. Sententie eens Executabel zynde verklaert, en verjaert niet, maer blyft altyts Executabel, ten ware den Verweerder daer tegens d'Executie verklaert was, storve: want in dat cas soudē syn Hoirs op-geroepen moeten syn met Inthimatie, om die weder te sien wyſen Executabel. *Wiel. tyt. 6. Cap. 1. num. 6.* Soo dat het Vonnisse niet Executabel sijnde verklaert, wert door de laps van tyt de Executie beleth. *Wiel. tyt. 10. Cap. 9. num. 6.* Yemant verſteken sijnde omme 't Vonnis te Exhiberen, wert, voor 't profijt van 't verſteck, verſocht absolutie van de Instantie met de Kosten.

(m) *Gerechtelijcke Bekentnisse*] Moet gedaen sijn vrywilligh, ende onbedwongen, sonder vreesē van de bancke ende buyten pijnē. *Merul. lib. 4. tit. 42. num. 1.* Moet oock gedaen sijn tot prejuditie van den Confessant, niet tot voordeel van den selven, of prejuditie van een derde. *Ibid. num. 11.* Die in Rechten confesseert voor Litiscontestatie, wert gehouden als overwonnen. Niet anders (Nota) ten reguarde van den Juge resterende; dan d'Execu-

cutie. Want alsoo den Confessant hem selven door sijn eyghen Vonnisse Gecondemneert heeft, soo en behoeft hy voet de tweede Reyse by Vonnisse van den Juge niet Gecondemneert te werden: maer is genoeg dat den Juge bevele de Confessie te achtervolgen, ende te voldoen binnen den tyt daer toe geprefigeert, loopende van den dagh van de Confessie. *Ibid. Cap. 4. num. 2.* Dan de Confessie ghedaen sijnde naer Litiscontestatie, is van noode dat daer op volghe de Condemnatoire Sententie van den Juge *Ibid. num. 3.*

(n) *Willige Condemnatiē.*] Om hier op Executie te Decernerē is geen swarigheyt te maken, dewijle in 't decernerē van de Executien den Rechter sal sufficieren de voorgaende condemnatie op 't gewilligh gedraghen Consent uytgesproken. Den verweerder wert oock niet verongelijckt als hem vrywilligh hebbende laten Condemnerē. *Coren. Decif. 2. lit. 11.* Dit is gesproken van alle subalterne Vierſcharen, als uytwijft dit genoemde 7. art. Dan den Gedagde soude de Condemnatie ende d' Exceptie kunnen voorkomen. Eerstelijck: nopende de Condemnatie want schoon hy by Notariale overgifte hem gewilligh tot de Condemnatie heeft gelaten, kan voor de Condemnatie de gegeven last Revoceren. 'k Segge de gegeven last, mits den Rechter noyt geen Condemnatie sal decernerē, ten zy dat in Judicio

ditio wert verfocht, als nu die Procuratie is vernieticht door de intrecking' van den last-gever, soo soude simpeljk den Contracte in wesen blyven, edoch soude niet kunnen of moveren, ten ware by relief vanden Hoogen Rade in Hollant, des opposants Intentie bekrachtigende, de Executie werdende voor ghekomen door middel van defentie hier naer in 't generael te extenderē. Yemant die alle bedenckelijcke middelen van Proces wil weghnemen, sal de willige Condemnatie van den Hoogen Rade nemen, overmits noyt exempel en is geweest dat oyt van willige Condemnatie gepasseert by den Hoogen Rade revisie is toegestaē. Dat mede 't pafseren van de willige Condemnatie voor den Hoogen Rade, is de eenige remedie omme malkanderen te verfekeren van verder moeyten en Procedures; ende 't sekerste middel tot afwijking' van de Rechts-pleging'; soo lange gheen ander wegh en werdt ghevonden, daer mede de selve kan werden ghe-enerveert; de welcke midts dien niet gheraden en is gevonden te openen, selfs niet door 't Concederen van Revisien, ja selfs noyt exempel is gheweest van het versoeck van revisien, alleenlijck dat 't selve in dē Jare 1621 eens zynde versocht, selfs geen Mandament is verleent, maer op 't Proces Communicatoir 't versoeck van den Mandamente is ontfegt. *vid. Coren. decis. 2. in tot.*

(o) *Vyt-spraken.*) Dese werden door Arbiters ghedaen. Arbiters en syn geen ordinaire Rechters, dewijlse noch van den Prins, noch van eenige ordinaire Rechters om te oordeelen ghestelt werden *Damb. cap. 8. num. 1.* Daerom en hebben oock van haer selfs geen Macht om te oordeelen, of

Vonnis te wysen: Maer alffe oordeelen, krijgen die macht alleen uyt over een-stemming' ende Compromis van partyen, dat is datse met over een-stemmig' van Partien, door Compromis, verkoosen werden om haerscheyts oordeel te geven. *Ibid. num. 3.* De Arbiters en hebben gheen meer Machts, dan hen de Partien gheven by Submissie. *Wiel. tit. 8. cap. 19. Num. 4.* De Arbiters te Eligeren is vrywillig. Partien, kunnen door den Rechter tot gheen verblijf gedwongen werden, en dat werdende gedaen is alles *Nul. Papon. lib. 6. tit. 3. art. 1. Damb. cap. 203. num. 12. Merul. lib. 1. tit. 7. cap. 1. num. 1.* Dewyle dan als geseght is, de Arbiters uyt haer selven geen Recht van Judicature hebben, ende niet anders, als by verdragh, tot het doen van hare uyt-sprake zyn gequalificeert, soo en kan een Arbitersyne Sententie, niet ter Executie stellen, dan moet geschieden door den ordinaris Rechter van den Ghecondemneerde. *Merul. lib. 4. tit. 93. cap. 1. num. 8. Zutphen. tit. Arbit. cap. 7.* Dit is waer af in dit 7. art. gheseght werdt. Het decernerer van Executie kan beletth werden by wege van Reductie. Midts niemant hem selven soo verde in een Compromis kan verbinden dat hem dese Passagie tot een hooger Rechter wert belet, alleenlijck Ge-expicieert de compromissē inhoudende de vrywillige Condemnatie vanden Hoogen Rade in Hollandt, soo dat in 't generael van alle midden van Reductie by den Compromisse synde Gerenunthieert, dat altyts wert verstaen, ten ware *Enorme Lesiæ*, of *Onrechtveerdigh Oordeel.* *Papon. lib. 6. tit. 3. arr. 1.* Soo dat den Reducent van de onrechtveerdigheyt, ofte *Lesiæ*, voor een hooger Rechter, doende blycken

blycken , selfs voor-komt't voldoen van de pene , in cas van Reductie be- looft. *Coren. Decif. 13.*

(p) *Accoorden ofte Transactien, op Sa- ken daer van Rechts-vordering is geweest* Transactie is een over-eenkomming van een twijffelachtige Sake , ende onseker ende noch niet ge-eyndicht Proces , houdende ofte gevende eenigh voordeel. Alle Transactienautem , die Partyen van twijffelachtige Saken, Ongedecideerde, en hangende Processen maken ofte Transigeren , hebben gelijke ende soo vele kracht als de Sententien of't gewysdens selfs. In alle Transactien diemen uyt Sake van Rechte doen wil , werden drie dingen ver-eycht die Concurreren moeten , 1. Dat de Sake twijffelachtig is. 2. Datter in der daet Proces sy , ofte apparentie van Proces in toekomende tyden. 3. Dat by de Transactie partyen eenigh profijt krygen , al gaven beyde de partyen yets van haer Recht toe. *Damb. Cap. 200. num. 1. 2. 3. 4. 5. Merul. lib. 4. tit. 54. cap. num. 11.*

(q) *Publycke Instrumenten blycke* Dit wert gesproken van uyt-spraken , Accoorden, ofte Transactien. Want van Verjaerde Vonnissen , gerechtelijke bekentenissen , of willigen Codemnatien, Consteren Notorie Juditiele acten. Ende en is dit dient-halven niet noodigh. Compromis ofte submissie van Arbiters moet beschreven syn, ende asdan moet dat geschrift geauthentiseert syn, by eenigen Rechter, Notaris, Tabellioen, Griffier , ofte andere Diergelijck publyck Persoon, ende dat voor Getuygen : Want een Arbitr op dat Fondament , naer die beschreven ende verkregene Authoriteyt syn Proces moet Institueren ende Produceren , ende die beschreven macht geensints te buyten mach gaen.

Damb. Cap. 204. num. 4. De Raden van den grooten Raet van Mechelen , en ontfangen geene Submissien van partyen , maer senden haer voor Notarisen ofte andere , omme voor de selve soodanige Submissien ofte Compromissen eerst Authentyck gepasseert te werden. *Ibid. num. 6. & seq. Papon. lib. 6. tit. 3. arr. 1. 2. 3.* Anders van uyt-spraken, Accoorden, ofte Transactien niet publyck Militerende , ende Getuygen daertoe werdende geproduceert , soude daer op , op't eerste Default 't effect van dit 7. art. niet wel kunnen volgen , maer ten Principale den ordinaris wegh werdende inghegaen , op de Productie ende 't bewijs van den Aenlegger gelet.

(r) *Condemnatie ende Executie werden verleent.* Executie (naer het gemeyn waerachtigh spreek-woordt) is de Ziel van de Sententie. De verjaerde Vonnissen , als voren aenghewesen. moet op een nieuw d'Executorie werden gedepescheert. Gerechtelijke bekentenisse , of willige Condemnatien d'Executie werden verklaert. Uyt-spraken , als d'Arbiters, daer inne van de Rechters verschillende , moet d'Executie van de ordinaris Rechter, volgen. Transactien , waer onder 't Woordt Accoorden , begrepen is , komen wel in plaetse van 't Gewysde van den Rechter, dan , als door particulieren de questieuse sake , by verdragh gedecideert zijnde , moet door 't Officie des Rechters werden ghesuppleert.

(s) *Den Ghedaeghde in de Kosten Gecondemneert.* De Partie die Succumbeert werdt gecondemneert in de kosten. *Wiel. tit. 9. cap. 7. num 2.* Insonderheyt , ende buyten twijffel op des verweerders Non Comparitie , ende als in Cas subjeet, een questie ofe saeck by

by wegen van verdrag, in plaetse van de Sententie, afghedaen. Dit wordt door de non Prestatie van den ver-
 | weerder, veroorsaect. Ende schoon hy 't alles hadde voldaan, soude sijn non Comparitie, sufficieren.

ARTYCKEL. VIII.

ITem, als yemandt ghedaghvaert is omme ghetuygenisse der waerheyt te geven, (t) soo verre de Gedaeghde getuyge bin-
 | nen de Jurisdicctie van den Rechter present is geweest, (u) ten tijde van de Citatie, sal uyt krachte van 't eerste Default ghe-
 | condemneert worden getuygenisse der waerheyt te geven tot sijnen koste, (w) op pene van Gijfeling (w).
con yd aeg)
om getuy-
genis der
want sij is
yeu de wdt
op t. s. s. s.
stoude ge
condemneren de sly
waer geve (ynder tude)

(t) [*Gedaghvaert wordt omme Getuygenis &c.*] Dit wert veel by onpartydige getuygen gedaen, dat zy tot het geven van Ghetuygenis hun voor den Rechter doen Interpelleren, en dat omme van alle presumpctie, van Eenfydigheydt bevrydt te zyn, en oock, midts het odieus is hen gewillig aen te stellen. Want waer 't sake, dat de getuygen hun selven opwierpen, en ongedaeghr, ofte onversocht tot getuygenis te geven, hen aanboden; soude met goede redenen moghen voor suspect gehouden werden, ende overmidts hare gewillighey, ende aengeboden dienst (die hier onweert moet zyn) verworpen worden. *Merul. lib. 4. tit. 64. cap. 1. num. 2.* Alle personen mogen om Getuygenis der waerheydt te geven, geciteert worden. *Ibid. tit. 65. cap. 4. num. 1.*

(u) [*Present is geweest*] van sijne Absentie moet blycken, of gaet den rechter altyt voorts. Absentie wert gepresumeert in dien de presentie niet en wert bewesen. *Imb. in Enchirid. verb. absent.*

(w) [*'t Eerste default gecondemneert &c. op pene van Gyseling'*] Alle Personen mogen in Cas van onwillighey ge-

condemneert werden, getuygenis der waerheyt te geven. *Merul. lib. 4. tit. 65. Cap. 4. num 1.* Ten sy, de selve patrocineren eenige suffsante excusatie; of speciaal verbodt obstere, soo in Rechten gefondeert, als van den Juge emanerende. *Ibid. d. l.* Wie ge-excuseert, of niet ge-excuseert worden; fiet 't vervolgh van de selve plaets, ende *Sand. lib. 1. tit. 10. def 3.* Hier werdt op 't eerste Default condemnatie gedecerneert, op pene van Gyseling', 't komt over een met de practyck van *Merul. lib. 4. tit. 65. Cap. 3. num 1. 2.* In wat manieren de Gyseling wert gedaen, en in cas van Non Comparitie, alle 't versoek van uytstel cesseert fiet den selven. *Num. 3. 4.* In't geven van de Getuygenis moet, invoegen voorschreven extraordinaaris werden Geprocedeert, soude anderfints preparatoire bewysen in te winnen, yder mael een formeel Proces syn. Doch yemandt tegen sijn Wettigh Excuis synde gecondemneert, kan den wegh van Appel niet benomen worden.

(w) [*Op sijnen Koste*] Dit veroorsaect als meermalen aangewesen, uyt des Gedaeghdens non Comparitie. Dan soude

soude den Gedaeghde op de citatie ter discretie van den Juge, deKoften
comparerende, ende hem gewilligh kunnen voor-komen.
aenstellende, ofte hem refererende

ARTYCKEL IX.

siet art. 9

ENde in alle andere Civile saken, (x) soo Re-ele als Perso-
nele, (y) sal tegen de selve Defaillanten, als hier voren
verhaelt (z) is, Geprocedeert worden.

(x) [*Civyle Saken*] In cas Crimi-
neel werden andere manieren van
Procederen gehouden, wert daerom,
mits desen ge-excipieert.
(y) [*Soo Re-ele als personele*] Om te
vervolgen ende te bekomen voor de
Justitie, het gunt ons aenbehoort, in-
tenteren wy by Personele of by Re-ele
Actie: de Personele descendeert uyt
krachte van Contract, *vel quasi Con-*
tractu, uyt Misdaet, *vel quasi Maleficio*:
ende werdt de Personele actie inge-
stelt over Meubilaire goederen, & *ad*
mobile Consequendum. In voegen dat de
Competente Actien van Meuble goe-
deren, syn, Personeel ende Meubi-
liair &c. De Re-ele Actie betreft de
Re-ele, ende onroerende goederen,
P. Lommeau. lib. 3. des droicts dez Peri-
culieres tit. des Actions & Jugementz chap. 3:
(z) [*Voren verhaelt*] Siet de confide-
ratiën op Art. 3.

ARTYCKEL X.

boedamig
indicude
voorwaert
comparert

ENde indien den Gedaeghde ten ghestelden Recht-dage (a)
Compareert, soo sal den Eyscher jegens hem Eysch doen,
(b) ende Provise van Namptissement versoecken, indien't
hem goet dunck, top welke Provise van Namptissement, en-
de oock op't kennen ende ontkennen van Obligatiën, ende
andere Brieven ofte Instrumenten van verbande, terstont (c)
de Gedaeghde ghehouden sal wesen te antwoorden, sonder
daer op eenigh dagh of Dilay te mogen versoecken, op Pene
dat dies aengaende jegens hem verleent sal werden Default,
(d) ende uyt krachte van dien op de versochte Provise, ende
t kennen ofte ontkennen (e) gedisponeert worden, na dat de
Rechters beuinden sullen te behooren. (f)

(a) [*Gestelde Recht-daghe*] Siet art. 1.
(b) [*Eysch doen*] Art. 1.
(c) [*Terstont*] Den Eyscher moet
alles, waer op hy de Provise wil
sonderen, by de Citatie doen le-
veren. *Vid. d. l.* Als yemandt van ant-
woort, in Personele actie, verstecken
is, werdt den Eyscher geadmitteert
In-

Intendit over te leggen, omme syn ingestelde Recht, te verifiëren.

(d) [Default] Dit wert verleent, indien den Gedaeghde, ten gestelden Recht-dage Comparerende, ongefondeert dagh versoect. Voor de Vierschare van Rotterdam, werdt voor af, op de contradictie van den Eyscher, den Verweerder den dagh ontseyt, ende geordonneert t'antwoorden: in gebreke blyvende, versoect den Eyscher versteck van dien

ende dispositie op syne versochte provisie, op 'twelck den Rechter dan Disponeert. Wert mede wel Defant met dispositie op de Provisie verleent. Ende daer in de Dispositie van dit thiende Artijckel gevolght.

(e) [t' Kennen ofte ontkennen] Siet Artijckel 3.

(f) [Rechters bevinden sullen te behooren] Hier naer werdt dien volghende by Translatie uyt andere Antheuren, van Provisien gehandelt.

Papon. lib. 18. tit. 1. ende de volgende Arresten: Handelende van Provisien, van Alimentatien, Hanvullingen, Onderhoudingen van Contracten, als anders.

Saken in de welke Provisien plaets hebben. Over de Accumulatie van de Provisie met de principale Sake. tit. 1. arr. 1.

DE Provisien sijn favorabel, ende werden toegewesen in ses saken. De eerste, aen de Weduwe eyschende Restitutie van hare Dote, of wel haer redelijck ende gewoon'lijck onderhout: aen de welke de geseyde Provisie, geduyrende den Proceffe. tot hare Alimentatie ende 't vervolgh van de Proceduyren moet werden vergunt, omme geduerende den Proceffe haer selven te onderhouden. Ende so is gewesen by Arrest van Parys, ten voordeele van *Biatricx de Fabun* inden jare 1627. Het tweede van een Dochter haer ten Huwelijcken-staet willende begeven, tegens haren Broeder, Erfgenamen, hy zy Direct of Indirect van de Vader, eyschende haer Legitime, ende haer gelegateerde oft geprelegateerde *In causam Dotis*. Ende soo is gewesen by Arrest van Parys voor de Dochter van *Severat* tegens haer Broeder. Het derde geval, den Man eyschende de Dote van zyn Vrouwe, het sy belooft, ofte niet belooft. Het vierde, wanneer den Soon pleyt over het Erfdeel van zyn Vader. Gewesen by Arrest van Parys, in

den jare 1326 voor *Jagues de Montagu*, tegens zyn Broeder. Het vyfde, wanneer de Testamentaire Executeurs in 't gerecht treden tegens de Besitters van de goederen van den overleden, tot Sustentatie ende behoorlijck vervolgh moet haer Provisie werden toegeeygent. Ende wert de selve Provisie geadjudiceert, in het vierdepart van het inn' komen ofte de vruchten, daer op behoort den Eedt van de partyen. Gewesen by Arrest van 't geseyde Parlement. Het sesste, de questie voortkomende van een Kindt, veroorsaekt werdende by den gepretendeerden Vader, wanneer sonder curieus ondersoeck, of hy Soon is van den gheseyden Vader, ofte neen: moet den Rechter de Alimentatie doen versorghen, ende naderhant de sekere waerheyt ondersoekē: de selve provisie tot nadeel van dē Gecondemneerde, geen prejuditie gevende, uyt druckelijck by de Wet *si Judex ff. de Sen Ho.*

[In materien van Provisien, niet jegenstaende het renvoy voor den lagen, ofte Kerckelicken Rechter gepretendeert: den Koninghlijcken Rechter

*Hid qd
hui vel
thien
Juris.*

ter versocht ende aengemaent werdende, vermach de gheseyde Provific toe te eygenen, ende de selve te Executeren, sonder na teel van het renvoy, ofte principale Sake. Gewesen by Arrest van den 16 January 1563. voor den Rechter van Charenton; ende is by verscheylen Arresten ten versoefce van den Procureur Generael des Konincx, verboden van meerder de provisien, met de princepale Sake te vermengen: als wel dat op de selve provisien by den Rechter bysonderlijck sal werden ghesententiert; gelijk gewesen is, den 3 Decem. 1576. Ende noch stricker, den 5 meert 1577. *In eens Sake van Frouffes*, ende bevoelen dat, het selve Arrest soude werden geprounthieert, ende afgekan light, in de volkomen Audientie van het *Chastelet*. Verscheyden malen wert by het Hof de Provific by de princepale Sake gevoght, wanneer de eene soo Liquide is, als de ander, of wel in reformatie te ordonneren, dat de Provific in surcheantie werdt gehouden.]

Wanneer Provific te eyschen. 2.

NIet tegeuftaende de tegensprekingen, in cas van Nieuwigheyt, ofte *Complaincte*, ende gestreckt bevel omme te informerē, vermach een van de partyen de Provific te versoecken, de selve nopende het questieuse Goetvoren hebbende ge-omitteert, werdende de selve provific gemeenlijck tot een derde toe-ge-eygent. Ende soo is ghewesen by Arrest van Parijs, in den Jare 1393.

Van het selfde. 3.

Provific macht versocht werden in *quacumque parte litis*. Het zy voor, of naer de Litiscontestatie, selfs in cas d'appel. Ende soo is gewesen by Arrest van Parijs vanden Jare 1327 voor *Richard de favons* teghens *Remond d'au-eille. per. l. si intestata. § de in officio so. ff. de in offic. testam. § m. l. fin. de ordin. cognit.*

Provific tegens eenen suspitieusen Bedrieger, hoe-wel rendant van rekeninge, heeft plaets. 4.

Hoe-wel in de principale questie tegens een Rendant van rekeninge, geen gewoonte is eenige provific tot sijneu laste uyt te spreken, dewyle 't zoude kunnen wesen, dat den genoemden Rendant by 't slot der rekeninge niet alleen niet redevabel, maer veel eerder Crediteur soude blyven: nochtans indien den Rendant voor een bedrieger, ofte vluchtende wert ghevonden, een uytstelder van het doen syner Rekeninge, ende het aen hem heeft gestaen dat de Rekeninge ongedaen is gebleven, soo sal de provific over eenige sekereliquide posten wel gefondeert zyn, ende soo is gewesen by Arrest van Parijs voor *Catherine de Platon*, Dochter van *Mr. Sixte de Platon* den 14 April 1564. Siet het 10 Arrest hier navolgende. (Ende den Titel van her-rekeninge.)

Na de Instructie van de sake ten principale, en werd op de provisie niet gesentencieert. 5

HOewel dat provisien kunnen ver-
socht ende ge. obtrineert werden, | principale te sentencieren, vermach
in quacumque partelitis: nochtans indien, | hy tot de provisie niet te treden. En-
den Rechter kan ondervinden, dat de | de soo is gewesen by arrest van Parijs,
materie, naerder selver merite, suffi- | in den Jare 1540. [*videl. si is á quo vrin*
santelijck is ghe-instrueert omme ten | *poss. legat. l. 3. §. ibid. ff. ad exhibend. l. 1. C. de noui ob nuncia.*]

Provisie in cas d'appel. 6.

DE provisie tot 't betalen van seke- | cas d'appel mede toegewesen te wer-
re Rente, ofte andere wel bewe- | den, des stellende cautie tot restitutie,
fen somme, als anders in *Civilibus*, ver- | ten principale sulcx behoorende. En-
mach, naer 't behoorlijck overleggen | de soo is gewesen by Arrest van Parijs
van 't Authentiqué Instrument, in | van dato den 8 April 1626.

Provisie van eenigh gedeelte. 7.

PROvisien, gemeenlijck *in dubio*, ver- | len by Arrest van Parijs, in den Jare
mogen geadjudiceert te werdē over | 1325. voor *Iagues de Montagu* teghens
't vierde part van 't inkomen, 't gunt | syn Broeder. [Siet het eerste Arrest
questieus is, na dat de parryen onder | *sup. in fine.*]
eede zyn gehoort. Bnde soo is gewe-

Over 't selfde. 8.

GElyck boven geseght, de provisien | lijck verscheyden malen is verstaen
werden ordinaerlicke toegestaen, | tot een bequame portie, ghepreten-
van het vierde-part van 't revenu daer | deert by den Pastoor, over de Paro-
over questie is, door de autoriteyt | chie, by arrest van den 17 July 1539.
van de Wet *antiqui. sibi, quar: am parrem id que* tegens de Patroonen, dewelc-
ff. si pars hered. pet. §. arg. l. jed, §. si restituantur. §. si. ff. de judic. Soo wel in | ken gehouden waren het selve te affi-
wereltlicke saken, als, in't voorgaende | gneren op hare eeuwige vicairien *qui*
arrest, als in geestelicke materien. Ge- | *congruum, unde vivere, §. residere possint.*

Van 't selfde. 9.

ALtyts syn foodanige provisionele | lende over seker Contract, moet hier
Taxatien, arbitrair aen den Rech- | selve, hangende deu Proceffe, by pro-
ter: regard nemende op de qualiteit | visie werden onderhouden. Ende soo
van de personen, ende de twijffel van | is ghewesen by Arrest van den derden
het feyt, ende de materye. Dickma- | July 1523. teghens de Weduwe van
len tot het geheel: gelyck questie val- | den overleden *lean Tessier.*

Provisie tegens een Rendant van rekeninge ten voordeel van den Armen. IO

Den 26 January 1533. onder de Pleydoyen ghedaen in de groote Camer tot parys, *le Lievre* voor den Armen heeft voorgedragen, dat den Heere paschal by Testament aen den Armen hadde gelegateert ses duysent ponden Tournois, dewelcken in bewaring waren van den Heere *Augustijn de Thou*: versoeckende dat aen den procureur Generael van den Armen de provisonale lichtinghe soude werden toegestaen. Het gunt den Heere *Vialard*, voor de Erfghenamen ende de Testamentaire Recutiters van den overleden, heeft teghen ghesproken, ter tyt ende wylen sy-luyden haer rekeninghe soude hebben over gebracht, by 't slot der selver soude kunnen blyken, dat, selfs de gemelte Erfghenamen gelt soude moeten trecken, daer sy niet weten waer te halen: ende ook dat den overleden verscheyden arme Vrienden hadden, ende in verscheyden plaetsen, *à quibus incipiendum fuit*: als *Panor.* dicteert, *in cap. cum in Iure peritus. de offic. deleg.* Den Heere *Montbelon*, als doen Advocaet vanden Kon-

ningh, seyde, dat dit Legaet te verstaen was alleenlick voor den Armen van parys, alwaer den Overleden zyn woon-plaets hadde ghehouden, *l. si quis ad declinandum. C. de Episco. & Cleric.* Daer-en-boven dat de uyt-keeringe van de voorz. somme niet verachtert konde werden met het doen van eenige rekeninge: aengemerckt de selve Liquide aen den Armen moeten werden ter handt ghestelt: wiens eenigh recht daer toe hen luyden is aengeboren. Het Hof heeft by zyn arrest, aen den procureur Generael van den Armen, by provisie ghe-adjudiceert de somme van vyf hondert ponden Tournois. Ordonnerende dat het overighe soude blyven in handen van den Depositairis, tot dat anders zy geordonneert, ende de rekeninge gedaen, het gunt de geseyde Erfghenamen gehouden bleven in den tyt van een maent te doen.

(Dit Arrest, ende het 4. ghedien ten tot Limitatie van den Tytel van herstellinge van rekeninge. *Supra lib. 15. tit. 8. arr. 1.*)

provisie van Medicamenten heeft plaets tegens een gervenoyeerden priester. II

Dat gesegt wert, dat de meuble goederen van een priester, of een ongeschuwelijcken Klerck, niet beseten kunnen werden, en heeft geen plaets, wanneer den selven priester, of klerck over oft ter oorsake van alimentatie, ofte Medicamentē, hy den wereltlijcken Rechter, by provisie, ende son-

der præjuditie van syn renvoy, is gecondemneert, want indien gevalle den priester gedwongen kan werden, door aentastigh, ende verkooping van syn onroerende goederen. Ende soo is ghewesen by arrest den 2 Juny 1548.

provisien van Medicamenten, wanneer deselve tot laste van een Clerck, renvoy esschende, mach toegestaen werden. 12.

Wanneer daer questie valt, om by den wecretlijcken Rechter provisie van Medicamenten aen een geden worden toe-gewesen te werden, tegens

gens een Clerck, zyn renvoy voor den Kerckelicken Rechter pretenderende, syn twee poincten, in alles frydigh, te bedencken. De eene is indien den weereltlijcken Rechter by de Informatien die hy in handen geeft, komt te sien dat den Clerck by de selven niet alleen belast, maer dat het bewys sufficeert tot het jugeren van de provisien, in welcken gevalle hy deselve vermach toe te wysen, sonder op 't renvoy te disponeren, en sal sodanigen provisie werden geexecuteert, niet jegenstaende t' appel. Het tweede poinct, indien de preuve niet suffisant en is, hoewel dat den vervolger middel heeft deselve te vermeerderen, ende 't selve begeert te doen:

dies niet tegenstaende, den Weereldtlijcken Rechter, na'tgepretendeerde renvoy, en kan den acnlegger tot de versochte provisie, noch tot 't inwinnen van andere getuygen, niet ontfankelick verklaren: Want hy soude kennis dragen van de sake tegens den Clerck, dat buyten syn vermogen is. *Cap. Et si Clerici. Et cap. diligenti. de Iud.* ende moet soo wel den Clerck, als de sake ten principale ende de versochte provisie, renvoyeren aen den Kerckelicken Rechter. Voor het eerste is 't arrest van parys, gegeven in December 1533. Ende voor het tweede een ander arrest van de gheseyde plaets, gegeven den 9 Juny 1543.

Een Arrest, by contumacie, moet, niet jegenstaende relief, by provisie werden voldaan. 13.

ARest ofte Sententie by contumacie in cas Crimineel ghewesen, gaet in krachte van ghewysde: nochtans ist dat den prince teghens foodanige gewysdens, zyne Brieven van gratie komt te verleenen, soo wel om ghehoort te werden over d' Incompetentie, als de sake ten principale: dies niet jegenstaende, sal 't Vonnisse, daer in het reparabel is, by provisie hebben syn executie, selfs tegens een priester ofte Clerck. Ten dien gevalle, een Clerck, soo wel by sententie als arrest, by cōtumacie synde gecondemneert, presenteert Requeste omme gehoort te mogen wer-

den; denwelcke ghehoort, is gerenvoyeert by den Hove vcor synen eersten Rechter, alwaer hy declineert. Hy is gherenvoyeert voor synen Kerckelicken Rechter, sonder Recht te doen op de ge-eyfchte provisie van 't gene den Eyscher by sententie ende arrest was ghe-adjudiceert, daar over den Eyscher heeft ghe-appelleert, ende de Verheffing gedaen tot parys. Het Hof by syn arrest, heeft verklaert de sake qualick gerenvoyeert te zyn, ende de eerste Sententie verbeterende, alvoren partyen te renvoyeren dat het voorsz. Arrest, ofte Sententie, soude werden voldaan.

Provisie van Alimentatie heeft plaets, soo in't voorleden, alstoekomende. In't bysonder, belangende een bevruchte Dochters. 18.

DE saken van Alimentatie syn ghepriviligiieert, ende is de gewoonte, dat naer sommaire genomen kennis de provisien in foodanige materien werden uytgesproken. *L. si judex nutriti. ff. de his qui sunt sui vel alieni jur.*

Ende hoe-wel 't selve privilegie alleen plaets schijnt te hebben, in *Furtivis alimentis*. Nochtans is by Arrest van parys, van den 16 december 1522 by den Hove geordonneert, dat de provisie van de Alimentatie soude werden:

werden gefourneert, soo wel van de voorleden, als toekomstende tyt. De reden is aenstonts by gebracht, dat in't aeguarde van 't gepasseerde, de kleeding, Alimentatie &c. door geleenden gelde mach syn geschiet, die den Impetrant of Impetrante wederom moet voldoen: *Et sic* de pennigen die gegeven werden voor de toekomstende Alimentatie, wierden ghebruykt tot beraling van vorige schulden; soude noch in grooter neneffiteyt werden gelaten, dit is een notable reden: ende is niet te præsumeren, dat de vorighe Alimentatie met de wint is geschiet. *L. fin C. de aliment. pupil. præstand.*

[provisie van Alimentatie is sodanig favorabel, wanneer daer alleen is een groote presumptie, hoe-wel den kerckelijcke Rechter is incompetent nochtans heeft den Hove tot verscheyden malen soodanighe provisien toege-eygent, ende gheconfirmeert aen een Swangere, ende Bevruchte Dochter. Gewesen den 15 April 1572. Indien de provisie is uytgesproken tegens een overlede delinquant, vermach de selve van syn Erfgenamen gevordert te werden, *Nova actio*, voor de weereltlijcken Rechter, den Luyrenant Civyl, ende niet Crimineel. Gewesen den 27 January 1571.

Sententien van Alimentatie, etiam diffinitivelyck, sijn executabel by Provisie. 19.

Alle Sententien van Alimentatie, het zy provisioneel, of diffinitivelyck ge-uytent, ende oock wesende, voor Kinderen van den overleden oft' vremdelingh, *Et Vicumque*, de onderhoudingh behelsende, zyn executabel niet jegenstaende eenigh Appel. Ende is soodanigh verhandelt ende gewesen, voor den Prioer de Longemeau, hebbende geobtaineert gewysde van drie vaten Koren jaerlicx, tot onderhoud van zyn Religieusen. By Arrest van parys, van date den 14 Ju-

ly 1539. zynde de executie provisioneel, hoe-wel de Sententie ten principale. Moet echter cautie werden gestelt: ten sy, ten voordeele van een Kint on-machtigh sulcx te præsteren. Nochtans en schadight de executie geensints, aen de principale desentie *L. si iudex nutri. ff. de his qui sunt sui vel alieni juris.*

[Dit is te verstaen van Koninglijcken Rechters. Siet oock het 31 Arrest van desen Titel.]

Provisie van Alimentatie, aen eender die afstand heeft gedaen. 20.

Het werdt niet toegelaten van toekomstende Alimentatie te Componeren. *L. de his ff. de Transact.* Ende ten dien propooste hoe-wel dat een arm out Soldaet, (by den Koningh gesonden, aen een Abt, omme als Monnik gevoedet te werden, ende versoekende ten selven eynde het Intherinement, van de Brieven des Koninx,

tegen gesproken by den Abt) hadde gecomposeert Gelt, ontfangen, ende gerenunthieert van de geseyde Brieven, wierde des niet tegenstaende, by Arrest van Parys geordonneert, dat den Abt hem soude ontfangen, ende aennemen, het selve ten principalen tegen die van de Abdye uytsprekende met Kosten.

[De

[De provisien van Alimentatie en Transactie over de Alimentatie ver-
werden noyt opgehouden, is selfs de boden. *L. cum si. ff. de transa.*]

Provisie aen een Arm-man, pleytende, tot uyt-voering van 't Proces.

21.

DE Billickheyt vereyft, dat indien een Arme pleytende partye, niet machtig van hem selfs te furneren tot de onkosten van sijn Proces, dat hy vermach het selve teghens de andere partye te vervolgen, ter sake van de Erffnisse, ofte andere goederen; dewelcke by de partye advers werden beseten, ende by den geseyden Armen gepretendeert hem aen te komen zynde de selve partye bedwingelijck, omme by provisie tot het voorschreve vervolgh eenige hant-vullinge van penningen te doen, den text is in *L. fin. §. quod. si ei qui C. de ord. cognit.* Ende soodanig is gewesen by Arrest van het Hof van Grenoble, in den Jare 1460.
[Ghetrockeu uyt de Decisien van *Guido Papeæ 561.*]

Onderscheyt van Provisien, uyt-gesproken by de Geestelijcke, ofte Weereltijcke Hoven:

22.

DAer is onderscheyt van Provisionele hant-vullingen, gewesen in de Weereltijcke hoven, of wel die uyt-gesproken zyn by de Geestelijcke Hoven: midts by de Weereltijcke Hoven den opposerenden Debituer wert gecondemneert tot de gheseyde hant-vullinghe, in handen van den Crediteur: maer by het Geestelijcke Hof in handen van 't selve Hof: werdende de Instrumentē genomen voor een Confessie, ende niet voor een authentique Obligatie. Ende volghens dit onderscheydt is ghewesen by twee verscheyden Arresten van Parys, het eene van date den 18 Augusty 1529., 't ander van den volgenden Jare, den 27 van de geseyde maendr.

Rescissie, hangende de uytroepingen, sonder te consigneren.

23.

VOo-rseker schult, procederende uyt een Obligatie, verleden onder 't Koninglijcke zegel, heeft den Crediteur gedaen procederen by uytroepinge op eenige Immeuble goederen des Debituers, den welcken hangende de uytroepingen, heeft verkregen Koninghlijcke brieven, ten effecte omme de voorschreve Acte Obligatien te casseren, ende nul te doen verklaren. Den Crediteur seght dat den debiteur sonder provisionele con-

signatie, niet aen-nemelijck is. By sententie van den Seneschal van *Guyenne* is ghe-oordeelt dat den Debituer ontfanckelijck was: ende den Crediteur zyn versoeck van provisionele consignatie af-gheslaghen, nochtans sonder nadeel van den gedane uyt-roepinghen, waer af den Crediteur heeft ghe-appelleert aen het Hof van Bourdeaux, ende is by Arrest ghe-jugeert wel ghewesen. Het Arrest van date den 25 Juny 1536

D

tegens

teghens den Heer de Plans. (Siet *Maynard. lib. 3. cap. 48.*) Den Heer President *Boyer* seyde, dat het meeste ghesal van de Heeren haer fondeerden, dat den Crediteur de Immeuble goederen van den Debitteur hielde ghesaiteert, ende daer op by uytroeping Procedeerden. Oock dat de Instantie van nulliteyt eenighsints confidabel was omme de voorsz. consignatie te verhinderen. *L. I. §. parui refert. ff. quod vi aut clam. § tenet Bart. in l. 4. §.*

Condemnatum. ff. de re Iudic. Van gelijcken dat den Debitteur minder-jarigh was, werdende daer op de herstelling gefondeert, *l. minor viginti quinque annis. ff. de min.* van welke redenen, de eerste, ende de laetste eenige apparentie hebben, ende de tweede gheheel weynigh, ende en soude in Vranckrijck niet aenghenomen werden, siet op d' Obligatie, dewelcke by provisie moet werden onderhouden.

De ge-ordonneerde Consignatie niet werdende volbracht, hoedanigh te punieren.

24.

Indien daer een Ordonnantie, oft' Appoinctement is, by het welcken den Debitteur, allegerende betalinge, valsheyt, ofte andere exceptie, is belast de penningen ter Griffie te consigneren binnen sekerē tyt: hy, des in gebreke blyvende, sal tot een pæne ge-

condemneert werden de penninghen in handen van den Crediteur te betalen, ende alle syn exceptien afgeslaghen, met condemnatie van kosten. Ende soodanigh is ghewesen by Arrest van *Tbolouse* den achtsten February 1466.

Provisie werdt op een Testament, als op een Contract, toe-gestaen.

25.

Even, als op een Contract, ofte Obligatie, soo moet oock Provisie werden toe-gestaen aen een Legataris, oft' Erfghenaem, volghens den text van 't Testament 'tgunt van valscheyt werdt bestreden, des stellende cautie, gelijk gewesen is by Arrest van

Parys, van date den 16 February 1552 tusschen *Marguerite Loben*, ter eenre, ende *Mathurin Caon*, ter andere zyde. [*Iuxta l. si in fraudem. C. de legat. l. si Testamentum. ff. de petit. hered. Du luc. lib. 8. tit. 6. art. 7. 8. § 10.*]

Consignatie in gelt, ofte quitantie.

26.

DEn Rechter en Omittere niet uytgedrucken in syn provisionele sententie, dat den Debitteur consignere in gelt, ofte met Quitantie: soude anders den Debitteur verongelijcken,

ende haer sententie appellabel stellen: als gewesen by Arrest van Parys, den 24. Maert 1530. [Siet het volghende 39. Arrest.]

Ach-

Achterstellen van Rente by provisie ingewillight.

27.

AChterstellen van Liquide Rente, hoe-wel meerder als van een jaer, moeten den Crediteur hangende den Proceffe onder cautie provisionelijck werden toe-gewesen, prout not. Raph. cum & Alexand. in l. sciendum. ff. qui facis. cogan. Ende soo is ge-oordeelt by Arrest van Parys, van den Jare 1384.

Provisie van den Contracte hangende den Proceffe van Rescissie.

28.

HAnghende de Rescissie van den Contracte, moet het selve Contract by provisie werden onderhouden, ende sonder dat, en is den verweerder niet gehouden voorts te procederen. Cap. Suscitata de in integr. restitu. l. si quis major. C. de transact. & l. una. C. de reput. Ende soo is gewesen by Arrest van Parys, den 5 July 1513. Ende by ander Arrest gegeven in den Jare 1554. voor Jonckheer Claude de Cremeaux Ridder, teghens den Edelen Heer Anthoine de Cremeaux, over de Heerlickheyt van Serre. [Hangende de questie over de Rescissie van den Contracte, moet het selve onder cautie werden opgevolgt, Juxta Cap. Suscitata. extr. de in integrum restitutio. Het ghene plaets heeft soo wel voor den Eyscher, als voor den Verweerder; indien gelooft moet werden Caron lib. 3. de resp. cap. 32. & lib. 5. cap. 1. & lib. 7 cap. 176. IC]

1. Hangende 't dispuyt over de valsheyt, heeft provisie plaets.
2. Limitatie van 't voorgaende Arrest.

29.

Indien eën Contract van valsheyt wert bestreden, hangende de Decisie over de valscheydt, moet het selve werden ge-executeert, ende onder cautie by provisie onderhouden, sonder prejuditie van het Recht van partye ten principale: want het Instrument geen sienelijcke faut hebbende, verstrekt voor een volkomen bewys; als Bald. seght in L. cum precibus. C. de probat. Ende so wierde gewesen by Arrest van Parys, vanden 27 maart 1527. [Dusdanigen provisie heeft gheen plaets, indien het Contract van Pantschap, ende Woecker wert bevocht ten, ende dat over den onbehoorlijcken prijs, over de possessie by den verkooper gecontinueert, over de achterstellen, yder mael gerekent ende in het Capitael gebracht, de partyen by appointement in Feyten contrarie zyn; wanneer geen provisie wert ge-adjudiceert, dan moet de selve by de sake ten principale werden gevoeght. Gewesen den 9 maart 1576. Van gelijcken de nulliteyt metter daer werdende betoont, als tdefect van onderteekening oft Solemniteyten, ghe-oordeelt den 29 February 1582.

D 2

Van

Van het selfde.

30.

Hanghende 't Proces van de te nietdoeninge van een Obligatie, oft verkoopinge, moet het Contract by provisie werden onderhouden, ende de Somme gherelt in handen van den Verkooper; ofte wel den Kooper in de possessie gestelt, mits præsterende cautie over de sake tén principale. Ende soo is ghewesen by Arrest van Parys, den 25 maart 1540. *per l. Lite. ordinata C. de lib. Caus.* [Siet Constantinus op de 62 ende 63 Artyckelen, vande ordonnantie vandē]are 1539.]

Sententie ofte Contract, van nulliteyt beschuldicht, by provisie i' onderhouden.

31.

Hoe-wel dat na Rechte een acte die nul is, het zy Sententie, of Contract, niet vermacht te werden ge-executeert. *L. quoties ff. qui satisd. Cogant.* Dies niet jeghenstaende in Vranckrijck, by aldien de nulliteyt wert tegen-gesproken, ende dat die niet sekerlijck en is te bekennen, sal by Provisie, onder cautie, de Sententie werden ge-executeert, zynde de selve van soodanigen natuyr, dat die mogen werden ge-executeert, niet jegenstaende 't Appel, ende den Contracte onderhouden. *Cap. suscitata de in integr. restit. § l. defendente. de autor. tutor.* Ende soo is gewesen by Arrest van Parys voor een Contract, 't gunt bestreden wierde van een uytfinnigen, gepasseert te zyn teghens den Graef van Porcié, den 2 april 1515.

Provisie aen den Executeur, van 't Testament, hangende 't Proces van nulliteyt.

33.

Hanghende het Proces tusschen de Bloet-vrienden, sustinerende de nulliteyt van 't Testament ter eender, enderden Executeur, sustinerende de validiteyt van 't selve, ter ander zyde, moet aen den Executeur uyt de meubiliaire goederen Provisie werden toegeleght, tot vervolgh van de sake, ende tot de betaling van de Legaten, *in piam causam*, ende oock aen Dienstboden, ende Dienst-knechts, tot betaling van haer verdiende loon; merckt aen, oft 't gemelde Testament geen sienelijke faute en heeft. Ende soo is ghewesen by Arrest van Parys, op den 17 February 1350. Conform de 1. ende andere Wetten *ff. si cui Plus quam per Leg. falcid.* [Siet de gereformeerde Ordonnantie van Parys.]

Provisie heeft onder Collateralen geen plaats.

34.

Provisie en werdt onder Collateralen, (a) prætenderende de betterfenisse van een Collaterael niet toegestaen, maer allcen toegewesen, aende Def-

Descendenten. Gewesen by Arrest van Parys in den Jare 1327. voor *Jean de Chastelart* teghens Jonck-heer *Mathias del' Hoste*, volgens de Wet in *snis ff. de lib. & posthum.* Die gheen plaets heeft inter *Collaterales*.

(a) { *Provisie en heeft gheen plaets onder Collateralen* } Genomen uyt de ordon-

nantie van het Parlement, op het eynde. Dit is te verstaen alwaer geen Testament is : dan indien een Testament in goeder formen werdt ghevonden, wert de provisie verleent, als *Rebuff.* noteert op de ordonnantien in het Tractaet de *Sentent. provisional. Arr. I. Gloss. 2. num. 32.*

*Geen provisie sonder cautie toe te staen. Het contrarie.
Cautie, wanneer ende hoedanigh te stellen.*

36.

DEN Rechter en sal gheen provisie adjudiceren, het zy van Gelt, oft eenigh ander ding, sonder by de Sententie te voegen dat den Triumphant behoorlicke cautie te stelle : ende het selve omitterende, begaet faute ende grief aen de partye ; daer van geappelleert kan werden : ende is 't Appel wel gefondeert, als gewesen by Arrest van Parys, van date den 25 February 1540. Wel waer synde, indien ghe-ordonncert is, dat den Debitteur hand-vulling sal doen, onder Borge, in den tydt van thien dagen, ende in den selven tydt den Crediteur hem doet offereren suffisante cautie, die hy weygert aen te nemen, ende in ge-

breke blyft te namptiseren, vermacht den Rechter naderhant te ordonneren, dat de hand-vulling sonder cautie geschiede. Ende soo is gewesen by Arrest van Parys, den 12 April 1526. Dit is d' opinie van verscheyden in *L. nna. ff. si quis jus dicenti non obtemp.* Moet andersints cautie stellen, ende deselve doen aennemem : ende en vermacht den Eyscher zyn Sententie niet ter executie te leggen, ten zy dat de Borge, na Citatie en 't verhoor van partye sy gejustificeert: als gesegt is by Arrest van parys, van den 12 July 1519. [*Maynard. lib. 3. cap. 49.* is van contrarie advys.

*Provisie van Medicamenten, Alimentatie, vervolg van proces &c.
Ende eenige consideratien.*

37.

WANNEER aen een Accusateur is geadjudiceert provisie tot Medicamenten, ende 't vervolg der sake, of wel in Civile materyen tot zyn onderhout, en vermacht den Eyscher niet versoecken, dat den Verweerder de provisie sal hebben te voldoen, oft dat andersindts den Verweerder in zyn defentie, niet ontfanckelick verklaert soude werden : midts den Ey-

scher zyne Sententie kan executeren, by uytroeping ende verkooping van de goederen van den gecondemneerde. Ende soo is gewesen by twee Arresten van Bourdeaux, het een van date den 2 September 1526. Ende het ander van den 7 April 1533. De reden is, om dat by de ordonnantie soodanige provisien, niet jegenstaende Appel, executabel werden ver-

D 3

klaert.

klaert, dat sonder vrucht ge-ordonneert soude wesen: indien de executie van de Sententie met een præjudiciabel middel tegen gegaen soude kunnen werden. Ende is sulcx genoteert in *L. ff. de re jud.*

[Ende moet geweten werden, dat de provisien niet personelijck, of in den precysen tydt van vier maenden, executabel syn: gejudgeert, den 3 Juny 1579.

Provisie van Medicamenten en werden niet gerekent, in de somme ten principale ge-adjudiceert.

38.

EEn beschuldigde van een ander gewont te hebben, hebbende by provisie gefurneert eenige pennigen aen dcu gewonden, so voor Medicamenten als tot onderhoud, by provisie toegelegd, ende naderhant ten principale in sekere somme zynde ghecondemneert, en vermach in de selve somme niet te brengen, oft' van de principale somme af te trekken, 't gunt hy by provisie soude mogen hebben beraelt.

Dit is d' opinie van *Masuer. in tit. de possess. § tit. de provisionib.* Die seght dat den gewonden niet gehouden is, weder te geven het gene hy by provisie genoten heeft; indien sulcx niet en is uyt-gedrukt. Ende is genoteert in *L. cum autem §. cum Redhibetur ff. de adulit. edit § in l. si pignore. ff. de pignorib. § ibi Bar.* Ende soo is gewesen by Arrest van parys, van den 3 Augusti 1530.

Van het selfde, ende 't contrarie.

39.

Geruan Pasquin beschuldicht nevens anderen een dootslagh te hebben begaen, ende daer over in't *Chastelet* van parys in apprehentie wesende, is ghecondemneert by provisie tot vervolgh van de sake, ende d' accusatie aen zyn partye Civilijck te furneren, veertigh ponden parisis, dat by hem is voldaan: zyn proces synde ghemaeckt, is gecondemneert gehangen, ende totter door geworcht te werden. Hy appelleert ende is gebracht voor 't Parlement: alwaer hy presenteert Remissie, ende gratie van den Prince, dewelcken by Arrest zyn ge-jnterineert, ende is by deselve Sententie ten profijte van de partye Civile ghecondemneert, in tachtentigh ponden parisis. De executie voor die geheele

somme wert aen zyne goederen in't werck gelegd. Hy stelt hem opposant, allegerende uyt krachte van de Sententie, van den Luytenant Crimineel van parys, alreede ende by provisie veertigh ghelijcke ponden te hebben betaelt, dat hem behoorde aflagh te strecen, op de somme diffinitivelick uyt-gesproken, ende dat hy te vreden is het surplus te te voldoen. Partye Civyl vertoon, dat by het ghemelde Arrest niet en is verklaert, dat hem soude aflagh trekken, de somme provisionelijck gewesen: dat het Hof sulcx niet ge-omitteert souden hebben, indien zy sulcx hadden verstaen. Den opposant seyde, dat in een, ende de selfde sake, hy in twee amenden soude zyn gecondemneert, ende dat 't gunt

't gunt by hem is betaelt, niet anders als een partye is van de totale somme, dat hy gedwongen is geweest t' avanceren, ende voor date van de definitive Sententie by provisie eenige penninghen te furneren. By Arrest van Parys, van date den 13 February 1550. Op 't rapport van M. Abot, is de oppositie van waerden verklaert: ende dat volghens dien, de betaelde somme soude werden afgetrocken.

Recusatie en belet geen executie van provisie.

40.

DE provisien van Medicamenten, syn favorabel, ende sodanigh geprivilegieert, dat het fait werdende ingesien, met eenige suffisante apparence; dat de Vonnissen ten dien fine gestreckt, werden gemainctineert, hoe-wel dat het *jus Communi* daer by eenighsints wert verongelijckt. Dit is de materye van de Wet, *si judex ff. de his qui sunt sui vel alieni juris*. De sake was, dat een Rechter in handen hebbende 't Incident van de provisie, omme te jugeren voor den ghewonde, teghens den geaccuseerde, suffisantelijck is gherecuseert. Hy stapt 't selve over: ende alvoren hem uyt de sake te sequestreren heeft de provisie ge-adjudiceert: daer van is geappelleert. Is by het Hof, het Vonnis goet gevonden.

[Wanneer Appel is van de provisionele condemnatie over de Medicamenten, ende dat uyt oorsake van de Informatien, soo wel aen d' een, als d' ander zyde ingewonnen, de sake duyfter werdt bevonden wie dat Aggresseur, of Injuriant is geweest, sonder andersints te Sententieren, het Hof gemeenlick de sake evocceert en renvoyeert, voor den Rechter vande naeste plaets alwaer 't Feyt is gecommitteert, omme het proces te decideren, gelijk de reden is vereyffschende. Arrest van den 2 December 1563.]

Provisie in materye van rescissie van een Eysscher, sonder Borge.

41.

SEker Prodigale is by zyn vrienden geconvenieert, ten eynde dat hem d' alienatie ende handelingh van zyn goederen soude werden ge-interdiceert. Hy declineert. Is geordonneert voorts te procederen. Hy appelleert. Niet jegenstaende 't Appel is hem ge-interdiceert. By Arrest is verklaert, in ende by alles qualick gheappointeert te syn, ende geprocedeert tot 't renvoy aen d' ander zyde versocht. De sake is langen tyt sonder vorvolg gebleven. Is naderhant weder opgehaelt. Hangende het proces leeft hy gantsch minagierende, verkoopt het all' ende tot goeden pryse. Wert ondervonden op seker dagh aen een Koopman binnen Parys, te hebben verkocht, een geheele schoone ende groote partye Erfgoet, te betalen een partye in pennigen, en d' ander in stucken oft' zeugen Zilvers. Werdt noch ghevonden: dat hy op de selve plaets, dach, ende voor den selven Notaris dien kooper hadde verkocht aen den Prodigalen zyn verkoper, seker huys staende binnen Parys. Hy komt te overlyden. De vrienden ob-

obtinieren brieven van rescissie van de verkoopning van 'tvoorz. Erfgoet, seggende, dat na het renvroy, sy-lieden Sententie van Interdictie hebben bekomen, geconfirmeert by Arrest: ende hoe-wel de voorschreve verkoopninghe voor de Sententie en Arrest is gedaen, dat hy nochtans altyts een doorbrenger was gebleven. Den kooper heeft Arrest ghe-obtineert, by het welke aen hem onder cautie, de possessie wierde ghe-adjudi ceert. Hy spreekt t lasterlick over 't appointement van cautie, ende en stelt geen soo 't behoorde. Het Hof heeft geordonneert dat de Erfgenamen van den verkooper, het questieuse goet, hangende den processe, sonder cautie souden besitten, ende renvoyeren. Partyen over de principale sake voor een ander Rechter.

[Het Hof ordonneert.] Dit Arrest is ge-

togen uyt Imbert uyt zyn *Enchiridion*, oft *Emanuel verbo. Interdictis bonis*. Noteert, dat hangende den processe geen interdictie plaets kan hebben. Ende soo is gewesen by Arrest van Parys, gegeven den 26 July 1572. Pleytende voor den gepratendeerden prodigalen M. Chopin, rapporterende 't geleyde Arrest, in het 3 Boeck van de Domainen van Vranckryck, *liv. II.* op het eynde. Ende noteert int't voorbygaen, dat het Contract aengegaen met sodanigē ge-interdiceerden doorbrenger, soo lange van waerden blyft tot dat de Interdictie volkomentlick is ge-executeert, afgekondicht, ende den Prodigalen voorzien van een Curateur. Arrest van Parys gegeven den 24 Maert 1564. *Chopin. op de Costamen van Anjou Liv. 3. cap. 3. tit. I. arr. 21. T.*

provisie inde goederen daer noch geen Erfgenaem is.

42.

BY Arrest van den 11 December 1523. By sommigen gedateert van den Jare 1525., is aen seker Weduwe, eysschende hare dote ende douarie, provisie toegewesen in de goederen van de besterffenis, gedurende den tyt van deliberatie vanden successours of hy Erfgenaem soude wesen, ofte niet: als hier voren is geschreven onder den titel van dote, ende douarie *Arr. 15.* Siet oock den titel van Caritative legaten *arr. 7.*

provisie heeft geen plaets, gesegt werdende dat den Debitour, op 't verly van de Obligatie uyt sinnigh heeft geweest.

43.

HET gunt hier boven is geseght geobserveert te werden, dat op een publyck Instrument, geen sienelicke faute hebbende, den Debitour ghehouden soude wesen, de pennigen, by provisie onder cautie in handen van den te Crediteur namptiseren, onder den Debitour te hooren, schoon hy 't beschuldighde van valscheyt, ofte betaling' allegeerde, indien hy vorens de provisie niet hadde voldaan, en heeft geen plaets, indien den opposant voorts-brengt, dat die gene die 't Instrument ende de belofte soude mogen hebbē gepasseert, ende gedaen, ten dieu tyde sot ende van zyn

fin-

innen gepriveert heeft geweest: mits soodanighen exceptie een bysondere kracht heeft omme alles op te houden, ende heeft daer in geen provisie, ofte hand-vulling plaets, dan moeten de partyen weder-zyts op het bewys werden gestelt: favorabel en gantsch substantieel synde, in alle Contracten de sekere wetenschap, waer uyt het vrywilligh consent moet Procederen,

sonder het welcke niet werdt gedaen, ende tot het welcke een uyt-sinnigh Mensch gheen bequaemheydt heeft. Ende is notabel den regel, daer van Bart. mentie maect in *L. habeat. C. de sacros. Eccles.* Ende soodanigh by de Souveraine Hoven in Vranckrijck te werden ge-observeert, beschrijft *Imbert.*

Provisie aen een Kinde, waer over questie is.

44.

[Provisie van alimentatie tot onderhout des Levens, werden dickwils toegestaen, in't reguarde van een Kint, voorts-gekomen ende geteelt ghedurende de questie van het Huwelick, gelijk den 22 February 1582. regens seker Jonghman is uyt-gesproken. Dan moet werden gepronuntieert by den Koninghlijcken Rech-

ter, ende niet by den Geestelijcken, die anders niet vermach te sententieren als van *Federe matrimoni an sit matrimonium, vel non*, ende niet van de provisie van Schaden ende Intressen, als gewesen is by menichte Arresten, gerapporteert by *Robert Rerum Judicat. Lib. 3. cap. 5.*]

Wie dat gehouden is aende alimentatie van een gevonden Kinds.

45.

[In de groote dagen van Poictiers, is de questie in de Publycke audientie verhandelt, wie dat gehouden soude wesen aen de opvoeding van een Kint op de wegh te vondeling ghelegh, of het Gasthuys: of den Heer van 't leen van de plaets daer 't Kint gevonden is, of de meester van 'thuis voor het welck het Kint is nedergevonden: den Seneschal van Anjou heeft by provisie gecondemneert de Religieusen, abdesse, ende het convent van de Vrouwe van *Roncerain*, voor de poort van de welcken het kint gevonden was, op de praesumptie dat 't yemandt mochte behooren die in 't selve huys was wonende. volgens d'opinie van *Boerius Decisio. Burdigal.*

299. ende ten principale ordonneren partyen de sake te beschrijven &c. Het Hof doet te niet het Appel, ende de Sententie, waer van is geappelleert, evocerende de sake ten principale, ende alvoren Recht te doen, ordonneren daer doorde neerstigheyt van de Appellanten, den Bisschop Abten, ende andere Broederschapen van de Stadt van Angers voor het Hof souden werden geroepen, omme voor 't selfde Hof, ende den Procureur generael gehoort te werden, ende geprocedeert werdende tot de decisie over d'onderhouding van 't gevonden kint, dat de provisionele sententie vorens dienthalye gestrect soude hebben syn effect, den 15 September 1579.

E

Is

Is oock by Arrest nyt-gesproken dat een Peter niet gehouden is, aen de opvoeding van syn Peterken. *Chopin.* de moribus parisijs. lib. 2. tit. 2. num. 19.
Caron lib. 7. cap. 17. I. C.]

ARTYCKEL XI.

ENde ten principalen (g) in saken die in de besloten Steden beleyt sullen worden, daer by hondert guldens in Gelde, (h) ofte in andere goederen (i) ofte daer beneden, ge-eyscht wort, ende voor Bailliu ende Mannen, ofte Rechters van Dorpen, van vijftigh guldens ofte daer beneden, in Gelde ofte andere goederen, sal den Gedaeghde terstondt moeten antwoorden (k) by Monde, ende d' Eyscher repliceren, ende den Verweerder dupliceren, omme daer op, ende op de stukken ende Verificatien, (die partyen overleveren sullen) by de Rechters recht gedaen, ende geordonneert te worden naer behooren, sonder dat partyen, in de voorschreven kleyne saken haer dingh talen by geschrifte (l) sullen mogen overleveren, ten ware hen 't selve by den Rechter toegelaten worden, die sulcx sullen mogen ontseggen, ofte toelaten, naer de exigentie van de sake. (m)

(g) [*Principale*] Dit wyckt af van de dispositie van 't vorige Artyckel. In 't welcke van 't beleg van provisien wert gesproken. De reden hier af is in 't gevolg van dit Artyckel te sien, te weten de kleynheit van de somme.

(h) [*Hondert guldens in Gelde*] Binnen Rotterdam komen de saken beneden de seftigh guldens, het zy liquide ofte illiquide nootsakelick voor Gecommitteerde vrede makers. Boven de seftig guldens, de saken illiquide synde, moeten mede aldaer nootsakelick werde geventileert. Alleen ge-exciperet liquide schulden, bove de seftigh guldens, daer af blyckt by liquide Instrumenten, private Schrifturen; mitsgaders de saken by Arresten op

Perfoon of goederen, rechtelijke Interdictie van Timmeragien, ende ontruyminge de welcken niet nootsakelick en sullen behoeven te werden gebracht, voor de voorschreve Vrede makers, maer de selve Immediate voor Schepenen betrocken sullen mogen werden. *Siet de geoffoyerde Ordonn. art. 1. 2. van date den lesten July 1636. Ende de amplatie van dien, den 16 Augusty 1645.* In vele Steden in Hollant, ende Zeelandt werden dese Vrede makers mede gepractiseert.

(i) [*Ofte in andere goederen*] Dese estimatie moet met 't oog gesien kunnen werden, andersints niet te waerden zynde, soude het simpel segghen van den Verweerder, streckende om den

den Eyscher van den Rechter te diverteren, niet kunnen opeieren.

(k) [Terstont moeten antwoorden] De Citatie wert eenige dagen van te voren gedaen, soo dat den Gedaeghde hem selfs heeft kunnen gereet maken, ende in allen gevalle is weynigh lesie, eensdeels om de kleyne somme, 2. Dat de Triumph van de sake aen den Verweerders zyde kan vallen. 3. Niet Triumpherende ende verder begerende te procederē, dat den wegh van reformatie voor de hant is. Dit moet insonderheydt in Steden van Com-

mercie ende traffijck werden onderhouden, daer de andere Inportantste saken door dese geringe, geen achterstel noch ophouding' kunnen lydē.

(l) [Bygeschrifte] Merckt de redenen vorens geallegeert.

(m) [Ontseggen ofte toelaten naer Exigentie van de sake] Tot dit inleveren by geschrifte, soude eerst het disposityf van den Rechter versocht moghen werden. De Exigentie van de sake kan Inportant syn ende soo, by consequentie, ofte lesie van Eer, of goet, merckelick prejudiciabel.

ARTYCKEL. XII.

ENDE in saken excederende de voorschreve somme, ofte andere Re-ele of personele, sal den Gedaeghde in de besloten Steden gegunt worden, tydt van acht dagen (n) ende voor Bailliu, ende Mannen, ende Rechters van Dorpen, veerthien dagen, omme haer antwoorde als dan by Monde, ofte by geschrifte te doen, ende overleveren. Ende glijcken tydt sal beyde partyen ghegeven worden (o) omme te repliceren, ende dupliceren, alles peremtoirlijck, ende op versteecken (p) behoudelijck, soo wanneer partyen bereyt ende gewilligh zyn, oock in dese saken Mondelinge (q) hare saken te voldingen, sullen 't selve mogen doen, ende daer op Recht gedaen worden, als voren.

(n) [Acht dagen] Dit wert Inviolabiliter binnen Rotterdam gepractiseert. Hier af dient dese reden, om dat alhier van de saken ten principale wert gehandelt. In welke saken den Eyscher niet ghehouden is (gelijck in provisien) eenige Copyen by de Citatie te leveren, ten dage dienende, of den Eysch by geschrifte overlevert, ofte *apud acta* werdt gevonden.

(o) [Gelijcken tydt sal beyde partyen gegeven worden omme te repliceren ende dupliceren] Meyne dit te verstaen is, als den Gedaeghde Schriftelick antwoord, ofte den Eyscher Schriftelick replicceert, want anders, den Eyscher gereet synde omme Eysch te doen, ende den Verweerder om t' antwoorden; ende noch by antwoord noch by Replyck eenige considerab'le poincten, of in Feyten, of in Rechten werdende

geallegeert, en soude niet wel of aen d' een of d' ander zyde om te repliceren of dupliceren tyt verleent kunnen werden. Dit wil notoir uyt de volgende dispositie van het 12. Art. werden geconfirmeert; ghemerckt tusschen 'tvoren verhaelde, zynde schriftelijke proceduren, ende 't naervolgende verbaliter werden genomen, werdt gedistingueert: namentlick dat partyen gewilligh zynde, oock in dese sake, mondeling hare sake te voldingen, soude 't selve mogen doen.

(p) *Versteken*] De veerthien dagen zynde ge-expireert, ende den Gedaeghde niet Comparerende, noch bereyt synde t' antwoorden, wert tegens hem default verleent, ende uytkrachte van dien werdt den Eyscher geadmitteert syn Intendit over te leggen: of wel by sommige versteek van antwoord versocht met admiffie omme te dienen van Intendit, 't welke voor de Vierfchare van Rotterdam meest in gebruyck is.

(p) *Replycke*] Is niet anders dan

eene exceptie of uytfluytinge die den Eyscher competeert jehens die exceptie of uytvluchte by den Verweerder gesocht ende voorgewent: om deselve te krencken, ende de geïnstitueerde Acte te stercken: wesende als het eerste wederspreken van des Eyscher zyde. *Merul. lib. 4. tit. 46. cap. I. num. 1.*

(p) *Duplycke*] Is eene exceptie competerende, den Verweerder jehens de Replycke van den Eyscher, tenderende tot enervatie vande selve, ende tot verstercking' van de geproponeerde exceptie, of antwoorde, wesende als een tweede tegenweer, of weder-reden aende zyde van den Gedaeghde. *Merul. d. lib. 3. tit. cap. 2. num. 1.* Ende en mach by partyen niet werden geprocedeert tot Trijplycke, Quadruplycke en soo voors., ten zy by Appoinctement van den Rechter. *Ampliat. Instr. art. 12.*

(q) *Mondseling*] Als wanneer by den Rechter (des geraden gevonden werdende) de plano wert gesentencieert.

ARTYCKEL XIII.

Item, in de Steden ende voor Bailliu, ende Mannen, ende Rechters van Dorpen, (r) sullen partye ofte heure Procureurs (f) die eenige exceptie willen proponeren ten dage vande antwoorde, t' seffens ende t' eenemale (t) alle exceptien proponeren, ende niet-te-min onvermindert (u) hare exceptien ten principale antwoorden, uytgesondert soo wanneer sy proponeren exceptien Declinatoir, litispendentie ofte litifinite (w) daer onder begrepen alleenlijck exceptien van Transfactien, ende uytspake van Arbiters van Rechten, daer van by Publycke Instrumenten, oft' d'eygen hant van partyen blyckt, (x) welke exceptien sy-luyden sullen mogen proponeren, ende daer by persisteren. (y)

(r) *Steden*

(r) *Steden, ende voor Bailliu ende Mannen, ende Rechters van Dorpen*] werden genomineert ende Separat ghefelt, dewijle den Hoogen Rade en Hove van Hollant beyde van ordonnantien ofte Instructien syn voorsien.

(s) *Procureurs*] Alsoo in Cas Civyl gheen comparitie in persoon en wert gerequireert ten zy om gewichtige reden, ende daer over defentie door Procureur wert gepraetiseert.

(t) *t' Seffens ende t' eenemale*] Ghy moet oock weten, dat de Dilatoiren moeten na style, ende ook na Rechten geproponeert syn t' eenegader, ende en soude den Verweerder niet ghehoort ofte geadmitteert zyn te proponeren, heden een Dilatoire ende morgen een ander, specialijck als den Juge (zynde nu dees Wet) hem geordonneert heeft, ende dagh gegeven omme alle de Dilatoiren t' eenegader te proponeren, t' welck den Juge doen mach uyt synder Officie, om 't proces te korten. *Wiel. tijt. 5. cap. 16 num. 10.* De peremtoiren om te perimeren de Instantie, gaen voren, ende moeten geproponeert syn voor Litiscontestatie, want sy oock Dilatoir syn. *Ibid. cap. 17. num. 2.* Want andersindts de processen oneyndelijck souden syn.

(u) *Ende niet-te-min onvermindert &c.* Item, van nu voortaan sullen de Advocaten ende procureurs gehouden wesen alle hare Exceptien t' eenemale te proponeren; ende niet-te-min onvermindert hare exceptien, ten principalen hare Conclusie te nemen; begerende Recht by ordre. *Instr. art. 88.* Dit is wel teghens beschreven Rechten (*Merul. fol. 310.*) medebrengende dat door exceptie peremtoir, de Instantie wert gedoodet. Dan echter in reden gefondeert, gemerckt den Gedaeghde alternative kan Concluderen, uyt

krachte van syne exceptie ten fine van niet ontfanckelijck, ende absolutie van de Instantie: ende over syn defentie ten principale tot absolutie van den Eysch ende Conclusie, wanneer den Rechter partyen laet voorts procederen ende de sake voldingen, ende soo ten principalen als op de exceptie zynde geïnstrueert, of op de exceptie of ten principalen soodanigh disponeert, als hy te rade komt te werden. Doch soodanige exceptien werdende geproponeert, die het vorderen van de principale sake niet en kunnen lyden, moet op de selve voor af werden gedisponeert.

(w) *Uyt-gefondeert soo wanneer sy proponeren Declinatoire. Litispendentie. Ende vervolgens t' geheele Artyckel, tot welke exceptien &c.*] Van d' exceptie Declinatoire. Siet op *art. 3. van Litispendentie.* Citatie gedaen zynde, brenghet mede preventie: perpetueert Jurisdictie: Interrumpeert prescriptie van tyt: Induceert Litispendentie. *Merul. lib. 4. tit. 24. cap. 11. num. 1. 2. 3. 4.* Alle herwelcke te verstaen is, van een goede vaste, on-wederleggelijcke Citatie. *Num. 6. Litisfinitie.* Exceptie van gewysder dingh, is te proponeren voor Litiscontestatie, om 't proces te belletten, ende d' Instantie te perimeren, ende na Litiscontestatie om te obtineren ten principalen, soo zyn oock Transactien, ende moeten in de Litisfinito concurreren drie poincten, te weten, dat 't ghewysde dingh' sytsschen de selve partyen, om 't selve dingh, ende spruytende uytter selver Causen. *Wiel. tijt. 5. Cap. 17. num. 6. 7. Transactien.* Wat Transactie is siet op *art. 7. Van uytspaken van Arbiters van Rechten.* Arbiters van rechten syn, die partyen eligeren tot saken in Rechten bestaende, dat is om kennisse te ne-

men van eenige questie ofte Proces, ende werden daerom ghenomen tot Litigieuse ende onsekere saken, omme daer van kennisse te nemen, en, of naer Rechte, of naer Costuyne te termineren. Soo moeten dan Arbiters in Rechten alle 's Rechts ordre onderhouden. Welcke Rechts ordre, indien de Arbiters onderhouden, schijnen groote affiniteyt met de ware Rechters te hebben, om datse ordinairlijk procederen, niet anders, als oft' ware Rechters waren. *Damb. in syn Civyle Practyck. Cap. I. num. 5. van uyt-spraken. Siet op art. 7.*

(x) *Daer van by publycke Instrumenten ofte d' eygen hant van partyen blyckt*] Siet eerst 't voorschreve 88. art. uyt de Instructie. Dit bestaet in redelijckheyt: soude andersints door malitie vanden Verweerder, de twee laetste exceptien boven genoemt, kunnen werden geprooneert, omme de sake in longeur te houden, ende sonder 't ge-eyste te betalen, van Rechter tot Rechter procederen. Daer noyt van sulcke exceptien soude komen te blycken.

(y) *Perfisteren*] Reden van de exceptie Declinatoire: alsoo de eygenschap van de selve gheconfidereert (aengewesen op art. 3.) de selve tendert tot wraking' ofte wederlegging': of tot afwyckinge van de Jurisdicctie ende Gerichts dwanck des Rechters, voor den welcken hy betrocken is, om gerenvoyeert te werden voor syn Competenten Rechter: ende gevolgentlijk alle de proceduren ten principale voordien gedeclineerden Rechter, de exceptie soudent prejudiceren: als onmogelijck synde in eene saeck voor twee Rechters, te recht te

zyn. Immers brenghet mede een groote contradictie, te ordonneren onvermindert dese peremptoire exceptie t' antwoorden, nadien de antwoorde niet onvermindert kan gheschieden, ende oversulcx geoorloft is daer by te perfisteren. Reden van de exceptie van Litispentie: dewijle alreede de selve sake voor een ander Rechter banck val is, ende den eersten Rechter de kennisse aen komt: daer andersints, geordonneert werdende, onvermindert dese exceptie te antwoorden; den tweeden Rechter door die antwoordt ende verdere proceduren, den eersten Rechter syne Wettelijcke ghenomen kennis soude ontrecken. Srydigh jegens het 220. art. *van de Instructie van den Hove Dicterende dat een yder in syn Jurisdicctie behoort gemaintneert te werden.* 2. Dat hier door soude konnen gebeuren, dat de eene Sententie jegens d' ander srydig souzyn, het welke, als van een groote schadelijcke Consequentie zynde, gheweert moet werden. *Sande. in syn Voor-reden.* Reden vande exceptie van Litessinitæ: Diffinitive Sententie is eene korte ende Wettelijcke uytspake, vanden Juge over de gecontroverteerde sake; een eynde makende van de Rechts pleginge, ende onderling' geschil van partyen, inhoudende condemnatie of absolutie, oversulcx 't Eynde-oordeel genaemt. *Merul. lsb. 4. tit. 88. cap. I. num. 2.* Door dese waerachtige eygenschap, en kan den Verweerder niet geordonneert werden onvermindert d' exceptie t' antwoorden, midts hier door op nieuws een sake begonnen soude werden, al beereers by gewysde ge-uytrent.

Confirmatoire Cocclusie op Art. 13.

Dat het Lxxxviij Arttyckel van de voorschreve Instructie stricktelyck ende precyselijck sal werden onderhouden, ende onder d' exceptie van Litispentie mede begrepen ende

ende verstaen sal merden. *Submissie*, absolute, ofte penale aen Arbiters ofte goede Mannen, soo wanneer daer van by publycke Instrumenten, ofte d' eygen hant van partye blycken sal, ende onder d' exceptie *Litissinie* al-
 le nlijck exceptien van *Transactien*, ende uyt-
 sprake van Arbiteren, ofte goede Mannen,
 soo wanneer daer van promtelijck blyckt, als
 voren. *Ampl. Instr. art. 10.*

ARTYCKEL XIV.

DE sake by Eysch, antwoorde, Replycke en Duplycke voldongen zijnde, sal partye geordonneert worden dagh van veerthien dagen, omme hare stucken ende Munimenten by Inventaris over te leveren, omme daer op Recht ghedaen te worden naer behoore, ende dat in faken in Rechte bestaende.

Wat Eysch, antwoord, Replyck, Duplyck ende voldingen is, is aengewelen op *art. II.*

Veerthien daghen] Dit wert in Rotterdam niet precijfelijk onderhouden, dan wert, den Recht-dagh naer 't voldingen van de sake, de sake gepresenteert omme te wisselen van Inventaris ende stucken, wanneer daer toe sekeren tyt, op Pene van versteck werdt gestelt, ende volgens dien van Inventaris ende stucken zynde ghe-

wisselt, de sake aengestelt omme Sententie te begeren, ten welcke tyde de sake wert afgepleyt: of wel geordonneert te Furneren met Deductie van Rechteu.

Stucken ende Munimenten] Dit werdt met consideratie geseght, midts dat geen Ghetuygen, in faken in Rechten bestaende, (als in 't laetste van dit Arttyckel geseght werdt) werden geproduceert.

ARTYCKEL XV.

ENde in faken Confisterende in Feyten ende bewijs, sal partyen geprefigeert worden, van veerthien dagen, ofte drie weken ten langhsten, omme haer Getuygen voor den Rechter te doen hooren, ende als de Ghetuygen, buyten de Jurisdicte van den Rechter wonen, sal by letteren Requisitoir aen den Gherechte van de plaetse daer sy wonen, d' Examinatie werden versocht, ende gedaen, ende sal d' Examinatie van de Getuygen gedaen worden, partye ofte haer-luyder Procureurs vier-en-twintigh uren daer te voren geinfinueert sijnde, 't welck partye gehouden sal wesen te laten doen, ende daer:

daer beneffens overleveren d' Artyckelen, daer op d' Examinatie sal werden gedaen, omme by partye daer tegens Interrogatorien overgelevert te werden: indien 't hem goet-dunckt, die den Rechter ghehouden sal wesen t' ontfanghen, ende de Getuyghen daer op mede t' Examineren, ende sal 't gebefoingerde besluten over-gesonden worden aen den selven Rechter, daer van zy verlocht sijn, waer voren die Gecommitteerde uyt de Magistraten ende Secretaris, binnen de Steden, genieten fullen elcx twintigh stuyvers's daeghs, ende binnen de Dorpen, vijfthien stuyvers, midts besofingerende ses uren daeghs, halve dagen naer advenant, ende fullen de Getuygen betaelt worden tot discretie van Commissarisen.

Veerthien daghen] Na welcke tydt partyen (naer de Costuyme van de Vierschare der Stadt Rotterdam) moeten renunchieren van productie. *Ende en sal den Griffier, naer dat gerenunchieert sal wesen van productie, niet moghen ontfangen eenige andere stucken, ende Munimenten van partyen, dan alleenlyck Reprochen, ende Salvaten, op arbitrale Correctie. Instr. art. 146. in fin.* Of indien partyen nieuwe bewysen souden willen produceren, soude van de Hooge Overigheyt requeste Civile moeten Impetren, en uyt krachte van 't Committimus daer ordinaris nevens gaende, de sake tot Intherinement presenteren, als wanneer, schoon daer in geconsenteert werdende, den Impetrant aen den Gedaeghde de kosten van Retardement moet betalen, ende den Gedaeghde toegestaen van ghelijcken nieuwe bewysen over te leggen. *Imb. lib. 1. cap. 49. num. 8.*

Letteren Requisitoir] Hoedanigh die behooren gedepescheert te werden. *Siet Merul. lib. 4. tit. 65. cap. 2. num. 2.*

Examinatie] Ende den Bedt moet hy doen in presentie van partyen, of die gheroeppen ende gecontumaceert

soo behoort, ten ware dat zy Accoorde waren van audientie. Komt den Procureur van partyen om te sien Sweeren, soo moet den Commissaris wel doorsien syn Procuratie, ten eynde dat die Enqueste, die hy doen sal, niet illusoir en zy. Als de partyen niet accoort en zyn van audientie, soo moet den produisant doen dagen syn weder-partye peremtoirlyck, omme ten dien dage, ende navolgende dagen syn productie te sien doen. *Wiel. tit. 6. cap. 14. num. 1. 2. 3. 4. 5.* Siet op de manier van d' Examinaten. *Cap. 15.* De geciteerde partye niet Comparerende werdt gehouden voor verstecken. *Instr. art. 123.* Ende wert dienvolghende tot het doen van den Bedt voorts geprocedeert.

Gehouden] Werdt gepractiseert op Pene van nulliteyt.

Artyculen) Hier onder werden ingewonnen preparatoire Attestaten, ende Certificaten mede begrepen. *Siet hier op 't naervolgende 17. Artyckel.*

Interrogatorien) Werden in de Practyck Contra-vragen ghenamt, oock soodanigh 't begin gemaect: als namentlyck *Contra-vragen, gedaen maken &c.*
Den

Den Rechter ghehouden) Om dat hier sake klaerlijck kan bespeurt werden door de gheneele waarheydt van de

ARTYCKEL XVI.

Voorschreve bewijs gedaen , ende den voorschreven tydt verstreken zijnde , sullen partyen hare Dingh-talen , Informatien , ende andere stucken gerechtelijck overleveren by Inventaris , binnen acht dagen , ende daer na binnen acht dagen ten weder-zyde , lichtende Copie van 't gene geproduceert is , ende voorts schrijven by reprochen ende Salvatien , van veerthien dagen tot veerthien dagen , al peremptoirlijck ende op verfteken ,

Verstecken zijnde) Ergo werdt desen tydt peremptoir gestelt.

Dingh-talen) Dit zyn de ge-extraheerde proceduren van Eysch , antwoord , Replyck ende Duplyck , ook andere substantiele exceptien , of Incidenten , daer by geperfisteert ende Recht versocht is.

Informatien ende andere stucken) 't Syn de beleyde bewysen , weder-zyts ingewonnen , met de Notariale Instrumenten , oft' private Schrifstueren tot de sake dienstigh.

Gerechtelijck overleveren) Is in eygen handen van den Griffier , Secretaris , ofte hun Substituten daer toe gecommitteert , soude oock wel , by d' overlevering' , tot decharge van de Procureurs , als de principale stucken overleverende , aen de selve recepisse kunnen werden verleent : de welcke , na 't afdoen van de sake , ende wederlevering' van de voorschreve stucken in-getrocken soude kunnen werden . Dat sels tot gerustheydt van de Griffiers , of Secretarisen soude kunnen dienen , oock tot hun defentie , belast werdende , eenige stucken onder haer gefurneert te zyn .

By Inventaris] Wanneer by de overlevering' , de stucken kunnen werden naer gesien , ende den Inventaris daer tegens geconfereert , soo dat naderhant over 't Furneren questie vallende , den Inventaris den wegh-wijser ende Decisoir is : als meer noch min kunnende werden ghesuffineert als daer in begrepen . Den tydt van acht dagen tot overlevering' gestelt , kan partyen genoeghsaem dienen , als niet meerder (soo 't noodigh is) als 't maken van een Deductie overigh , ende te doen zijnde .

Lichtende Copie] Dit werdt ter Griffie verstaen . Binnen Rotterdam wett door de Procureurs van Inventaris ende stucken gewisselt : of dit corruptelen , of wel gepractiseerde gebruycken zyn , werdt gelaten aen de Souveraine Wet-gevers .

Ende voorts schrijven by Reprochen] Nademael het nu eerst tyt kan zyn , dewijl al de gebruycken wederzyts zyn gecommitteert . *Reprocheren is in rechten eenige exceptie proponeren . of tegens Feyren , ofte ens Personen , of tegens eenige dingen , namentlijck allegeren dat die niet behoerlijck noch Wettelijck gemaect syn , ofte dat*

dat het Personen zijn, die niet hoorbaer en sijn, ofte dingen die geen admiffie en meriteren, ende dat dieromme die alle verwerpelyck, ende tot preuve jegens hem niet admiffibel en zijn. *Damb. cap. 183. num. 1.* Werden productien gereprocheert. Getuygen by Reprochen van Rechten. By Reprochen van Feyten. Oock Titulen ofte Schrifturen. Siet op desen alle de particulariteyten, in't breede ge-extendeert, by den selven Autheur. *Capittelen. 184. 185. 186. 187.*

Ende Salvatien] Naer de Reprochen van de depositie van Getuygen, Attestatien, ende Geschriften, volgt met goede ordre der selver Salvatien, met welcke den Deposant zijne depositie tegens de Reprochen salveert ende justificeert. *Damb. cap. 118. num. 1.* Maer men moet in alle manieren dit van de Reprochen, ende Salvatien noteren, dat geene der selver van de substantie van den processe zijn: en is derhalven niemant gehouden 't geprodu-

ceerde, ofte te Reprocheren, ofte te salveren, ten zy hy wil, maer elck van partyen mach sich op alle de depositien verdragen, van vordere Acten ophouden, ende de preuven van partyen toelaten, ende hem refereren endo submitteren, tot Reprochen ende Salvatien van Rechten. *Ibid. num. 3.* Seggende ofte dicterende in deser voegen: partyen hinc inde Employeren generale Reprochen ende Salvatien van Rechten, concluderen in Rechten. Siet de particulariteyten van Salvatien in het selve Capittel.

Van veerthien dagen tot veerthien dagen] Is een ghenoeghsamer tydt voor partyen, ende daer over peremtoirlyck ende op versteck wert genomen, als uyt 't vervolg van dit Artyckel blykt. Desen tyt werdt om gewichtige redenen, ende confideratien by den Rechter wel verlenght, al naer eysch der saken. Siet op desen *Instr. art. 121.*

ARTYCKEL XVII.

Item, en sal geen Recht ghedaen worden op Certificatien, noch Attestatien, niet gerecolleert sijnde, in voegen voorschreve, ten ware de Ghetuygen over Zee, ofte overleden waren, in welcken gevalle sal by den Rechter daer op gelet worden.

Gerecolleert] Siet nopende 't Recollement op *art. 15.* wyders: Men ghe-looft geen Getuyge, hy en zy Ge-eed. Den Eedt wert gedaen in tegenwoordigheyt van partye, daer toe geroepen, of gecontumaceert synde. *Merul. lib. 4. tit. 65. cap. 9. num. 1. 2.*

Geen Recht] De reden hier af, is op *art. 15.* aengewesen. Merkt de reden: dewyle foodanighe Recollementen kunnen dienen tot uytvinding' van Gunst, Haet, Corruptie, ende soo woorts, als by de verhandeling' vande

Reprochen naergesien kan werden.

Over Zee] De Malitie in 't vertreck, niet werdende bewesen, ist redelijck, soude andersints de geheele sake hier naer moeten wachten, 'twelck groote prejuditie soude kunnen aenbrengen.

Overleden waren] Als wanneer sy hare Getuygenissen metter doot hebben geconfirmeert, 't gunt voor Eedt ghehouden ende aengenomen wert, blykende uyt de volgende woorden. In welke gevalle sal by den Rechter daer op ghelet worden.

AR-

ARTYCKEL. XVIII.

ITem, en sal op eenige Copyen Recht gedaen worden, ten zy de selve by den Secretaris van den Gerechte uytten principale geauthentiseert zyn, partye, of zynen Procureur daer over geroepen, ende daer inne gestelt, den dagh, jaer, ende maent der Collatie.

Copyen] Origenele Instrumenten proberer alleē, ende Copyen vandien en meriteren ordinarie geen geloof, doch ingevalle de Origenele schriften verloren zyn, soo wert de Copye geloof gegeven. *Merul. lib. 4. tit. 66. cap. 4. num. 1. 2.*

By den Secretaris geauthentiseert] Dat alle Collatien van Brieven, Stucken, ende Munimenten, daermede partyen hun sullen willen behelpen, ghedaen sullen worden by den Gri-

ffier, of een van de Secretarisen van den voorschreven Hove. partyen, ofte heure Procureurs daer toe geïnfinusert. Ende in de Collatie gestelt den dagh, maent, ende jaer, dat de Collatie sal zyn gedaen; op Pene dat andersints daer op geen Recht en sal gedaen werden, dan by consent van partyen: ten ware op Copyen van stucken, ende Munimenten, by Secretarisen van Steden, Dorpen, of Collegien, behoorlijck geauthoriseert zynde, Recht ghedaen ware. *Ampl. Instr. art. 17.*

ARTYCKEL XIX.

Alle Sententien Diffinitive van Gerechten van Steden manen, ende Gherechten van Dorpen, sullen inhouden dat den Gedaeghde ghecondemneert wordt, in't geheel oft' deel, in't gunt van hem ge-eyft is, ofte daer van geobsolveert, ende voorts Condemnatie ende Compensatie van Kosten, ende sullen de voorschreve Gerechten gehouden wesen, terstondt na de Instructie van de saken, hare Sententien te pronunchieren, sonder de sake te mogen uytstellen, meer als eens veerthien dagen in eene sake, sonder dat zy oock in hare Sententien ofte Vonnissen sullen moghen gebruycken de Clausule van den Eysch, ende Conclusie te ontfegghen, sulcx ende in der Voegen als die gedaen ende genomen is, ofte diergelijcke, ende sal in de Extentie van de Sententie niet vorder mogen gestelt worden, dan de middelen van de Conclusie, van Eysch ende Antwoorde, mitsgaders de presentatie, ende contrepresenta-

tie , beroerende de Decisien van de Saecken , die in den Pro-
 cefse gedaen zyn.

[*Sententien Diffinitive*] waer de selfde
 zyn , ende hoedanigh ghedefinieert
 fiet op artijckel 13. §. Reden van de
 Exceptie van Litisfinite.

[*Gecondemneert wert in 't geheel , ofte deel,
 ofte ge-absolveert.*] Ende moet de Sen-
 tentie inhouden (als principael ende
 noodigh subject) sekere absolutie oft
 Condemnatie. *Merul. lib. 4. tit. 88.
 cap. 1. nu. 9. Alle Sententien Diffinitive sul-
 len inhouden Condemnatie , of Absolutie , in 't
 geheel , ofte deele van 't gene daer omme questie
 sal zyn geweest , ofte gelitiscosteert. Ampl.
 Instr. art. 26. Eene Sententie mach oock zyn
 ten deele absoluteire , ten deele Condemnatoir-
 re , in diverse Artijckelen , naer de gelegent-
 heyt , ende vereyffing van de sake. Ibid. Me-
 rul. de laets ge-allegeerde plaets , ende nu. II.*

Ende voort; *Condemnatie , ofte Compensa-
 tie van Costen*] Condemnatie, Compensa-
 tie, oft' Reservatie van Costen , legt
 vele in de discretie , ende Arbitragie
 van den Juge. Maer Regulariter de
 partyen die succumbeert wert gecon-
 demneert in de Costen. De Costen

werden gecompenseert , als 't Proces
 is tusschen na Bloedt-vrienden. Dat
 de succumberende eenige materie, of-
 te Juste cause heeft gehad, 't Proces te
 sustineren , te weten dat de materie
 swaer is , ende Difcyl in Rechten ,
 oft' in Costumen , dat den Eedt in
 supplement zyn Weder-partye is ge-
 geven. *Wiel. tit. 9. cap. 7. num. 1. 2. 3. 4.*
 Siet op desen *Papon. lib. 8. tit. 2. arr. 2.*
 § 3. *Damb. cap. 222.*

[*Sulcx ende in dier voegen.*] Sonder dat die
 van den Raden voornoemt inde Diffinitie van
 de processen sullen gebruycken de Clausule van
 den Eysch , ende Conclusie te ontfeggen , sulcx
 ende inder voegen als die gedaen , ende geno-
 men is geweest. *Ampl. Instr. art. 26.*

[*Extentie van de Sententie*] Ende werden
 met korte woorden in de Sententie uytgedrukt
 alle 't gefustineerde van Partyen , als Eysch
 van den aenlegger , Antwoorde van den ver-
 weerder , ende andere substantiele acten van
 gedinghs-plegingh. *Merul. lib. 4. tit. 88.
 cap. 1. num. 8.* In Vranckrijck werdt
 breeder ge-extendeert.

ARTYCKEL XX.

ENDE sullen alle Sententien soo Diffinitive als Provisionele ,
 hebben hare Executie tot alsulcken somme toe , als de Ste-
 den daer de Sententien gewesen zyn , gepriviligeert zyn , en-
 de ten platten Lande die gewesen sullen werden by Baillu , en-
 de Mannen , ter somme toe van dertigh Carolus guldens , en-
 de die gewesen sullen worden , by Schout ende Schepenen van
 den Dorpen , ter somme toe van twintigh Guldens , niet je-
 genstaende Oppositie , ofte Appellatie , ende oock verleende
 provisie , ende Inhibitie van den Hove , ende sonder Prejudi-
 tie der selver.

Gepri-

Geprivilegeert] Nopende provifio-
nele Gewyldens : men appelleert niet van
Interlocutorien niet (maeckende Diffinitive,
die den Juge wederroepen, ende selver Corrige-
ren mach. Wiel. tit. 9. cap. 21. num. 13. Sal
oock by den voorschreven Hove egeene Provisie
van Appel, ofte reformatie werden verleent,
teghens Sententien Interlocutoir van de
Gerechten van Steden, Baillu, ende Mannen,
ofte Dorpen, ten ware d' Executie van dien,
by der Diffinitive niet Reparabel soude wesen.
Ampl. Instr. art. 3. Belangende de Diffinitive
Sententien : dat mede jehghens Sententien
Diffinitive egeene Mandamenten van Appel,
met de Clause van Inhibitie, ofte van reformatien,
met de Clause van Surcheantie verleent sullen
moghen werden, tegens de Privilegien van eenige
Steden, Collegien, ende Plaetsen, ende oock
niet in andere saken; ten sy by de Appellanten
ofte Reformanten in hare Requeste ge-expressert
sy, de Somme daer insy zyn gecondemneert,
by 't Vonnisse daer van, aen den voorschreven

Hove sal syn ge-provoceert, mitsgaders die date
van den selven Vonnisse. Ampl. Instr. art.
4. Aengaende de Sommen in dit Art-
tyckel uytgedrukt, moet gereguleert
worden naer de Privilegien, Placcaten,
Ordonnantien, geoctroyeerde Keuren,
daer van gemaect.

Niet jegenstaende Inhibitie.] Dit gaet
strickter ende vorder, als 't voorschre-
ve vierde Arttyckel van de Ampliatie
van de Instructie, 't gunt obedientie,
van de verleende provisie begeert,
wanneer de Somme in-questie in de
requeste is uytgedrukt, ende den tyt
van 't gewysde, daer nochtans in de-
sen de Executie wert toegelaten, niet
jegenstaende verleende provisie ende
Inhibitie van den Hove, ende
moet naer dese Ordonnantie van Ju-
stitie als jonger van Date synde wer-
den gereguleert. Siet de meyninghe
van haer Ed. Groot Mog. in t eynde
deser Ordonnatie na het 32. Arttyckel.

ARTYCKEL XXI.

ITem, den gene die van eenige Vonnissen van den Gerechten
vande Steden, Mannen, ende Gerechte vande Dorpen, sullen
hen-luyden willen dragen als Appellanten, sullen de selve Ap-
pellatie op den thienden dage, naer de Pronunchiatie van de
Voorschreve Vonnissen, ofte daer voren, ghehouden wesen
den Gherechte, ende oock partye ofte zynen Procureur te
Denunchieren, ofte Insinueren, op Pene dat den Appellant,
egeene reparatie van Attentaten en sal moghen versoecken,
van 't gene omme te geraken tot Executie, na de thien dagen,
voor 't Exploit sal wesen ghedaen.

Thienden daghe] Desen dagh begint,
ten dage van 't pronunchieren van de
Sententie jehghens presenten, ende
begint eerst te loopen van den tyt als
hy kenniste van de Sententie gekre-

gen heeft. Sand. decis. lib. 1. tit. 13. def.
1. Instr. art. 198. Siet de Statuten van
Mechelen, tit. van Appellation, art.
2. en vervolgens den geheelen Tytel,
waerdigh om na te sien.

Infinueren.] Het Appel moet den Rechter, die de Sententie daer van geappelleert is, gewesen heeft, ende oock partyen geïnfinueert worden. *Sutph. tit. Appel cas. 24. Appellilico in iudicio gedaen* (welck wy geseyt hebben Appel by Monde te zijn) en moet noch den Rechter noch partyen geïnfinueert syn, dewyl syder present waren, alffer geappelleert wiert. *Damb. cap. 237. num. 5.* Siet den selven *Damb.* op den Tytel van Appel. 't Appel geïnfinueert synde, sal 't selve gereleveert moeten zyn, in den tyt van twintigh dagen, na dat die geinterjecteert sal wesen, ofte anders werdt d' Appellatie ghehouden

voor desert. *Instr. art. 204.* Onder dese twintigh dagen wert niet gerekent, den dagh dat de Appellatie geinterjecteert is: kan in allen gevalle, om alle sekerheys wille requeste Civyle werden gelicht. Den Gedaeghde in Cas d' Appel kan by Anticipatie den gestelden Rechr-dagh Anticiperen

Op Pene.] Het Appel ten behoortlijcken tyde, niet vervolght werdende, wert het selve voor Nul ende Desert gehouden. *Damb. cap. 237. num. 8.* Ende kan dienvolgende geen Reparatie van Attentatien werden gesultineert. *Papon. lib. 19. tit. 3. arr. 3.*

ARTYCKEL XXII.

ENde omme te verhoeden dat niemandt lichtveerdelijck ende onberaden, hem tot sustineren van eenige Proceffen en begeve, soo sal van nu voortaan by de Rechters van de Steden, ende by Baillu ende Mannen, de Gecondemneerde die naer de Litiscontestatie Diffinitivelijck wort gecondemneert, 't zy in't Eyschen of verweeren, oock voor een pene ten profijte van den Officier, gcondemneert worden, in alle Actien Re-ele, in drie guldens, ende in Actien Personele, in den dertighsten penningh van 't gunt ge-eyscht is, wel verstaende dat de somme van de voorschreve pene niet en sal excederen ses Guldens, ende in de Dorpen, in Actien Re-ele, eene gulde thien stuyvers, ende in Actien Personele, den vijftighsten Penningh, welverstaende dat den selven vijftighsten Penningh niet en sal excederen, de somme van drie guldens, ende hier mede sullen cesserer alle Boeten, Profijten, ende Emolumenten die d' Officiers tot noch toe hebben gehad, ende genoten, in Civijle saken, op d' Instructie, ende Decisie van den Proceffe.

't Is

't Is buyten mijn kennis dat dit er-
gens in eenige Steden werdt gepracti-
seert. Siet op allen desen *Instit. Imper.*
tit. van der pene, ofte verbeurte der geene,
die vermetelijck een sake in 't gheding' stellen.
Ofte Instit. tit. De pœna temere litigan-
tium. Dan is by haer Ed. Groot Mog:
Ordonnantie gemaect, inhoudende

fekere penen, ofte Impositie tot laste
van den ghenen die eenige ongefon-
deerde Proceffen, Institueren, ofte
vervolgen, soo wel voor de eerste,
tweede, derde als vierde Instantien:
ende werdt sulcx yder Jaer in de Pro-
vintie van Hollant verpacht. 't Gunt
ik oordeele in plaets gekomen te zyn.

ARTYCKEL XXIII.

ALle Sententien Interlocutoir ofte Diffinitive, daer by ye-
mant gecondemneert is, eenige Penninghen te betalen,
ofte Namptiferen, sullen naer thien daghen, soo verre daer
van niet en is ge-appelleert, in saken daer toe gelaten, is te
Appelleren, werden ge-executeert in manieren hier naer vol-
ghende.

Soo verre daer van niet en is geappelleert.]
Dit wil vrent schijnen dat het Appel
soo wel op 'twoort provisie, als Diffi-
nityf, wert geappliceert, daer noch-
tans vorens is aenghewesen, dat van
Provisien niet geappelleert mach
werdē, selfs dat partyen ongehouden
syn, de Surcheantie van Executie by
den Hove te verleenen, te obedieren:
Edoch de woordē van dit Artyckel je-
gens den anderen geconfereert synde,
sullen bevonden werden te accorde-
ren, dewijle de Provisiē waer van hier
wert gesproken is te verstaen van ge-
adjudiceerde provisiē, dewelcken, ten
Diffinitive niet reparabel en syn, ende
waer van, als de navolgende woor-

den van dit Artyckel mede brengen,
toegelaten is te appelleren, ende tot
dien eynde van andere gemeyne pro-
visien werden gesepareert. *Siet het 2.*
en 3. art. van de Ampl. van de Instr. In
't Appel en mach den dagh dat geap-
pelleert is, niet gerekent worden. *Pa-*
pon. lib. 19. tit. 1. art. 12. Den Soon
mach voor syn Vader Appelleren,
ende 't selve verheffen, sonder eenige
last te toonen. *Ibid. arr. 7.* Een Procureur
inden naem van een ander 't Ap-
pel hebbende geinterjecteert, soo kan
hy geroepen ende gedwongen wer-
den, in Cas d' Appel te procederen,
ofte wel syn Mecster te doen komen.
Ibid. arr. 25.

ARTYCKEL XXIV.

DEN Officier ofte Bode, die ghewoonelijck is Executie te
doen, sal hem met de Sententie vinden aen den Persoon,
ofte ter woonplaets van den Gecondemneerde, ende den sel-
ven sommeren binnen vier-ende-twintigh uren te betalen, de
vier-

vier-ende-twintigh uren overstrecken synde, ingevalle daer egeene betalinge en wort gedaen, sal den Officier, ofte Bode, ander-mael voldoeninghe van de voorschreve Sententie versoecken, ende blyft hy noch in gebreke, sal in presentie van twee Schepenen. Mannen ofte gesworens, in Arreste ofte bewaerder hant nemen, de Meublen ende haeffelijcke Goederen, voor 't achterwesen van den Triumphant, ten ware de gecondemneerde eenighe Meuble ofte Immeuble Goeden den Executeur bewese, daer aen hy begeerde d' Executie gedaen te hebben. Ende naer de ses dagen, ende een Sondaeghs, ofte Recht-daeghs gebodt, ten naesten Marck-dage in den Steden, ende ten naesten Recht-dage in de Dorpen, de voorschreve Meublen den meest daer voor-biedende om gereet Geldt verkoopen.

Den Officier ofte Bode die ghewoonlijck.] De Heeren Officieren, werden binnen Rotterdam, vermayne oock door geheel Hollant, tot het doen van Executien niet gebruyckt, als wel dat zy wegens de Justitie souden Adfilteren, eenige Resistentie werdende gedaen, in welke Adfistentie zy ghehouden syn. *Instr. art. 13.* Dan werden de Bode daer toe ge-employeert.

Woonplaats.] Dit is genoegh. Behoudelijck dat aengesproken werdt, yemant van jaren van kennisse.

Sommeren binnen vier-en-twintigh uren.] Dit komt over-een met het 173. art van de Instructie.

Betalinge wort gedaen.] Soo wanneer den Gecondemneerde presenteert de principale somme, sonder de kosten, en is den Executeur niet gehouden te surcheren, maer mach even wel met de Executie voortvaren, omme de kosten: Andersints ist soo hy presenteert de kosten te betalen tot Taxatie, stellende daer voren cautie, maer schijnt contrarie gepractiseert te werden.

Andermael] siet het selve Artijckel. *Presentie. In Arrest.*] Dit werdt ordinari ghepractiseert, dan heeft gheen plaets (Conform de Practicke van Rotterdam) wanneer den Gecondemneerde aenwijfsing van goederen is doende, als namentlijck hem eygen aen behoorende, welke aenwijfsing de Bode naer de Renovatie versoecken, alvoren tot Arrest te procederen.

Meublen ende haeffelijcke Goederen.] Enle werdt wel te recht uytgedrukt, de qualiteyt van de Goederen, te weten *Haeffelijcke.* Want de ordre, die in *l. a divo pio. 15. §. 2. in Venditione. D. de rejudicat.* geptescribeert werdt, moet by den Executeur in personele Actien stricktelijck achtervolgt werden, dat is, dat voor alle dinghen eerst ghenomen werden, (ingevalle de Gecondemneerde in gebreke is aenwijfsinghe te doen) de Haeffelijcke of roerende Goederen. Ende alfulcker roerende Goederen die den Gecondemneerde alderbest kan derven, ende welckers

welckers verkooping hem alderminst schadelijck is, 't welck staet in 't aenwyien van den Ghecondemneerde. *Merul. lib. 4. tit. 95. Cap. 2. num. 2. 3.* Welcke Goederen, in presentie alfoven behoort moetē werden Geinventariseert. *Instr. art. 174. Costuym. van Utrecht. Rubr. 14. art. 4.*

Aenwysingh.] Komt over-een met het voorichreve 174. *art. uyt de Instr.* Siet verder hier boven. Soo daer eenige Goederen, den Crediteur specialijck verbonden syn, moetmen deselve inde Executie voor andere nemen, of anders is deselve onrecht.

Ses dagen.] Item de voorschreve Goederen alfo genomen, ende Geinventariseert zijnde, sal hy die moeten houden ende bewaren,

of doen houden ende bewaren, den tyt van ses geheele dagen. *Instr. art. 175.* Want (benessens de reden hier naer tot voordeel van den Ghecondemneerde aengetekent) weynigh achterdeels heeft den Crediteur te verwachten, uyt soo kleynen uytstel. *Merul. lib. 4. tit. 95. cap. 3. nu. 1.* In welcken tydt, den Ghecondemneerde vermach de Goederen wederom te halen, des betalende de Costen. *Siet 't voorschreve 175. art.*

Sondaeghs, ofte Recht-daeghs ghebodt.] Dit komt over-een met het 176. *art. van de Instructie.*

Gereet Geldt.] Het moet zyn om de onkosten, ende oock om den Executant te betalen.

ARTYCKEL XXV.

ENde soo verre die betalinge uytte penningen, van de voorschreve Meublen geprocedeert, niet en mach werden ghedaen, sal de voorschreve Bode in Arrest stellen, eerst de eygen onroerende Goederen, van den Gecondemneerde, ende daer na de Chijns Goederen, ende Erf-pachten; midtsgaders de Vruchten, van den Leene, successivelijck, ende ten laetsten de Leen-goederen, tot 't achterwesen toe, ende deselve openbaerlijck daer na met vier Sondaeghs, ende Marckdaeghsche Geboden in de Steden, ende vier Sondaeghsche, ende Recht-daeghsche Geboden, ten platten Lande, ende oock by opslaen van Biljetten, ten raesten Steden, daer d'executie geschieden sal, verkoopen om gereet gelt: Welverstaende, dat soo wanneer eenige Huysen, Landen, ofte andere goederen verkocht worden, voor verloopen kustingen, dat alsdan soo vele penninghen ghereet bedongen sullen worden als verloopen zijn, ende die reste op gelijcke dagen, als die resterende Custingen verschijnen, ten ware, dat partyen, te weten, den Crediteur metten Debiteur, ofte de ghemeene

G

Cre-

Crediteurs op langer dagen anders accordeerden, ende fullen den kooper by den Gherechte Brieven van Decreet ghelevert worden.

Eyghen omroerende Goederen.] Dewyle andersints een derde hem opposerende, sustinerende den Eygendom hem aen te behooren, oft aen hem verbonden, of om andere saken, indien ghevalle den Exploictier ghehouden is, soodanighen een in oppositie te ontfanghen. *Instr. art. 177. §.* Hier dient autem by-ghevoeght, dat soo wanneer een derde pretendeert eenig Recht van eygendom, op 't pant by den Executeur genomen, omme daer op sijne Executie te doen: soo mach hy 't selve verlaten, ende een ander, indien eenigh is, buyten Controverse zynde, aentasten. Met Protestatie dat hy door alsulcke verlatinghe niet en wijckt, van 't Pandt eerst by hem genomen, ten minsten voor de kosten. *Imb. lib. 1. cap. 55. Costuym. van Utrecht. rubr. 14. art. 6.*

Chijns-goederen, Erf-pachten, Vruchten van den Leene, Leen-goederen.] Siet hier op *Merul. lib. 9. tit. 95. cap. 7. num. 4. 5.* Behoudelijck dat de Executie van de Leen-goederen, gheschiede sonder prejuditie van den Leen-heer. *D. num. 5. Costum. van Utrecht. d. l.*

Ende de selve openbaerlijck &c. tot gereet Gelt incluyt.] Siet op dese proceduren d' *Instr. art. 183. 184. 185. & 186.*

Soo vele Penninghen.] Dit gereet bedingen heeft zyn reden, dewyle den Executant Sententie tot voldoeninge van de verloopen Cullingen hebbende ghe-obtineert, de Executie nergens anders kan tenderen, ende hem het Effet moet gewerden.

Ende de reste op ghelijcke daghen.] Dit moet werden bedonghen, oock sonder prejuditie van een derde, oft sonden, als ordinarie wert gepractiseert, soodanighen Brief aenstonds tot gereet geldt werdt ghereduceed, omme de andere pretenderende Crediteuren, mede te voldoen.

Ten ware.] Hier mede wert eenighsints het naest voorgaende gheconfirmeert. Ghemerckt de andere Crediteuren hier mede werden ghekent. Ende moet in cas van oppositie van de gemeene Crediteuren nopende de bedonghen Cullingen, op de meeste ge-intresseerde werden ghesien, sonder dat particulierlijck de Executie, den Executant eenigh voordeel behoort aen te brenghen.

Decrete.] Ende indien daer gheene Opposanten, of Appellanten en zyn, of de Oppositien, oft de Appellatiën, ghewydeert zynde; sullen daer naer de Brieven van Decreet gereet ghemaeckt werden na ouder gewoonten. *Instr. art. 190.* By dese Brieven van Decrete, werdt het verkoste suyver ende onbelast, aen den Kooper ghelevert, dewyle den Decrete, de lasten suyvert, ende hy in de Possessie ghesfelt. *Instr. art. 191.* Ende om de possessie te obtineren, werdt de Executorie opghemaect, ende den Triumphant door een Bode in de Possessie ghesfelt, doende aen de Pachters bekent maken, dat sy aen niemandt anders, als aen hem, sullen hebben te betalen.

A R-

ARTYCKEL XXVI.

ENde soo verre alle de voorschreve Goederen , noch niet
suffisant en zijn , fullen alsdan in Arreste ghefelt worden,
alsulcke inschulden , als den Ghecondemneerde heeft , de-
welcke naer een Sondaeghsche , ende Marckt-daeghsche , ofte
Recht-daeghsche Gebodt respective , verkocht fullen worden
om gereet geldt als voren, den meest daer voor biedende.

In Schulden.] Dit zyn Actien ende van Goederen gereputeert.
Crediten , bestaende in Obligatiën *Maer een]* Dewijle in't reguarde
Notariael , onder de hant , Boeck- van Actien ende Crediten , de natuyr
schulden , ende diergelijcke , dit wert aenstonts geweten kan werden.
naer Rechten als een derde specie

ARTYCKEL XXVII.

ENde alle de Goederen, Meublen, Immeublen , ende Credi-
ten des Gecondemneerdens, in de Jurisdictie vanden Rech-
ter die de Sententie gewesen heeft, verkocht zijnde, soo verre
deselve alsnoch niet en mogen strecken, ende den selve Gecon-
demneerde , andere Goederen heeft buyten de Jurisdictie van
den Rechter die 't Vonnisse ghewesen heeft , soo sal binnen
's jaers naer dato van de Sententie by letteren Requisitoir aen
den Rechter daer onder de Goederen ghelegen zyn , versocht
worden omme daer aen by Executie ende verkoopinge 't vor-
der achterwesen te verhalen , mette Kosten daer omme ghe-
daen : op welcke requisitie alle Rechters in Hollant gehouden
fullen wesen , d' Executie te doen.

Met het begin van dit Artyckel
wert geconfirméert 't gunt op Art. 26.
van de drierhande specien van
Goederen is geseghet.

In de Jurisdictie.] De Goederen wer-
den gedistingueert in't reguarde van
de Goederen buyten de Provincie ge-
legen , als hier naer in't vervolg' van
dit Artyckel aengewesen sal werden.

Binnen's Jaers.] Dewijle andersints
de Sententien op een nieuw Executa-
bel moettē werden verklaert, ende kan
anders op pene van nulliteyt , in Exe-
cutione niet gheprocedeert worden.
Damb. in prax. rer. Civ. cap. 254. num. 5.
Letterē Requisitoir daer onder Sc.] So mach
den eenen Weereltlijken Rechter, de Sententie
des anderen Weereltlijken Rechters ter Execu-
tie

tie te stellen, ende dat by Brieven van verfoeck, ofte Requisiteorien. Want alsoo mach den eenen den anderen in faueur van de Justitie in dijdanghe Executie de hulp bieden. *Ibid. cap. 255. num. 9. Suetphen. tit. Executie. cap. 12.* Siet de forme van dese Brieven. *Merul. lib. 4. tit. 98. cap. 1. num. 3.* Alle Rechters in Hollandt ghebouden, van de Goederen buyten de Provintie gelegen, kan niet anders als by Requisite gheprocedeert worden, ende de Executie gheweygert wordende, by forme van Repressaillien, sonder dat

jeghens de Rechters, midts hare Inobedientie yets in het particulier kan werden ge-attenteert, daer in Contrarie alle Rechters in Hollandt, door de bevelen van hare Souverainen, (zynde de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Hollandt,) ghehouden zyn, en by ghevolgh verbonden, uyt krachte van dit Artijckel, op de letteren Requisite, van hare Naburige Steden, der selver Sententien ter Executie te leggen.

Volgen twee Notable plaetsen in Materien van Executien, van Goederen, sprekende.

Dit is de ordre die by ons gheobserveert moet werden in't verkoopen der Goederen, (naer het luyden van 't ghene in dit jeghenwoordigh Capittel gheseydt is) voor 't ghewijsde van den Hove, te weten: voor alle andere de Roerende; ende onder de selve Min-schadelijcxste, niet te min kostelijke, of praecieuwste. *Felin. in C. quo ad Consultationem. Extra. de. re Judicata.* Daer na de Onnoerende; ende onder de selve eerst de Eygen; daer na de Chyns-goederen; Ten derden de In-schulden; Ten vierten de Vruchten van de Leen-goederen; Ten laetsten de Leen-goederen selve, sonder prejuditie, nochtans, van den Leen-heer. Eene seer goede ende bequame ordre; volkomender, dan *Ulpianus in l. a Divo pio. 15. §. in Venditione. D. de re judic.* prescribeert: Doch onvolkomender, dan den stijl van sommige andere Provinciale Hoven mede-brengh: alwaer, by gebreke van geceden Gelde, ende daer naer van

Roerende Goederen, uytgenomen noodigen Huys-raedt, Item 't gene tot het Lijf, ende Bouw-neringe behoort; voor al de eygen onnoerende Goederen, eerst gesequesteert worden, ende ghestelt in handen van goede, getrouwe, ende bequame Personen, alsulcken tyt gedurende, tot dat den Triumphant voldaan zy uyt de Vruchten, van de voorschreve Ghesquesteerde onnoerende Goederen komende. Welcke Personen daer na van hare handelinghe, bewint, ende Administratie ghehouden zyn Rekeninghe, bewys, ende Reliqua te doen. Doch soodanigen ordre heeft plaets, soo wanneer sekerlijck blyckt, dat uyt alfulcke Vruchten de somme daer inne partie gecondemneert is in korten tydt kan gefurneert worden, anders procedeert men terstont tot verkoopinghe van de selve Goederen. *Merul. lib. 4. tit. 95. cap. 7. num. 6.* Meest alle 't gene hier voren gheseydt is, werdt verstaen, ende heeft plaets,

plaetse, soo wanneer de Goederen by den Deurwarder, om syne Executie daer aen te doen, ghenomen, een of meer Koopers hebben konuen vinden. Waert sake nu de voorschreve Goederen, 'tzy Roerende, of Onroerende, by den Executeur te koop gesteldt, niet en konden (of door listigheyt van de Weder-partye, ofte om andere oorsaken, niet door toedoen van den Gecondemneerden; of dat de Goederen zyn on-achtbaer, verworpeelijck, ende van gheender waerde. *Ferrar. in dict. form. exe. sent. diff. §. sapiens. num. 23.*) verkocht werden: In sulcken ghevalle werden de selve, naer Rechten, den Crediteurs (te welckers reguarde d' Executie gedaen werdt) een, of meer toegetaxeert, tot alsulcken somme toe, als hun achterwesen is bedragende: behoudens aen weder-zyden yders-gerech-

tigheyt, ingevalle de selve Goederen min of meer weerdig zyn, ten eynde noch d' een noch d' ander onghelijck geschiede. *L. a Divo pio. 15. §. si pig-nora. 3. D. de rejudicata. l. ordo. 3. C. de exec. rei judic. Bart. jas. alex. apud Marantium de Execut. num. 23. Ferrar. dicto loco num. 20. Duar. lib. 1. Diffut. cap. 6.* Ende mach den ghe-executeerden, binnen den tydt van twee Jaren 't selve Goedt, den Crediteurs toe-gewesen, wederomme lossen, midts opplegghende hun achter-wesen met den Intresse van dien. *l. 3. vetustissimam. §. 3. sin autem. C. de Jur. Dominy Impetr. vide omnino ferr. dicto loco, qui quatuor modos recenset. quibus pro videatur Creditori.* De Executie qualijck zynde ghedaen, moet den Executant werden ghecondemneert in alle de kosten, schaden, ende Intressen. *Imb. lib. 1. cap. 52. num. 5.*

ARTYCKEL XXVIII.

ENDE soo verre alle des Ghecondemneerdens Goederen tot voldoeninghe van 't achter-wesen niet en moghen volfstrecken, soo sal die Gecondemneerde verssekert, ende in Gevanckenisse ghestelt, ende ghehouden worden op drie stuyvers des daeghs sonder meer; ter tydt toe hy den Triumphant sal hebben voldaan, ofte gecontenteert.

Gevanckenis] maer indien den Gecondemneerde in gebreke ware te bewisen Have, ofte Erve, suffisant zynde voor de Executie; ende dat den Executeur niet en blycke van eenige Goederen, daermen d' Executie aen mochte doen: soo sullen de voorschreve Executeurs moghen Appreherenderen den Persoone van den Gecondemneerde; ende die leyden ghevanghen ter naesten goeder Stadt, ofte andere sekere plaetse, ende die leveren den Officier, den welcken ghehouden sal wesen syne Gevanckenis te leenen, ende den voorschreven Ghe-

condemneerde te bewaren tot synen laste, ende tot koste van den Impetrant, ofte van den Executeur die dat begeren sal. *Instr. art. 194.*

Drie Stuyvers] werden ordinaire binnen Rotterdam op twaelf stuyvers ghehouden, doch wel somtyts op de continuatie van de Apprehentie, of Malitie van den Ghe-apprehendeerden op drie Suyvers gheset. Na de Costume van Utrecht, betaelt den Triumphant tot des Ghevanghens Alimentatie

mentatie niet meer als één Stuyver. | verschot naerderhandt kan verha-
d. *Costum. Rubr. 14. art. 6.* Dat hy als | len.

ARTYCKEL XXIX.

Alle Sententien in Actien Re-ele gewesen, daer by den aen-
legger eenige Huysen, Landen, ofte Goederen, toeghe-
wefen zyn, fullen insghelijckx na de thien daghen, naer de
Pronunchiatie in manieren hier naer volghende, werden ge-
executeert.

Re-ele.] Siet nopende de Re-ele
Actien op *art. 9.*

Toegewefen.] Dit syn questieuse par-
tyen gheweest. In materien vorens
uytgedruckt, doet den Verweerder
defentie tot afweringhe van des Eys-
chers Eysch, maer in desen heeft hy

mede tot Adjudicatie van den eygen-
dom geconcludeert, of heeft kunnen
concluderen, na des saccks gelegent-
heyt.

Thien dagen.] Dit is den tyt van de
deliberatie van 't Appel, vorens aen-
gewesen op *art. 23.*

ARTYCKEL. XXX.

Den Gecondemneerde, ofte oock den Occupateur van de
toegewefen Goederen, fullen by den Officier, of Bode,
die gewoonlijck is d' Executie te doen, gesommeert worden,
binnen drie daghen hare handen te trecken, ende ledigh te
maken van de toewegesen Goeden, ende daer mede den Tri-
umphant te laten bewerden, ende by soo verre sy 't selve bin-
nen de voorschreve drie daghen, niet en doen, soo sal daer
na in presentie van twee uyt den Gherechte, den Gecondem-
neerde ofte Occupateur metter daet daer uyt gestelt, ende den
Triumphant daer inne gestelt worden.

Occupateur.] 't Sy den huyster, of
die hem selfs daer in heeft gestelt, of
pendente Lite indirectelijck het zy
mer, of sonder Titel van den Gecon-
demneerde de Possessie van de Huy-
sen, Landen, ofte Goederen geoccu-
peert.

Toegewefen.] Indien gevalle werdt

den Gedaeghde, als synde in cas van
Maintenue, Complaincte, Re-ele
Possessien ende diergelijcke, ordi-
narie mede gecondemneert, in alle
de Kosten, Schaden, ende Intressen,
uyt de natuyr van de sake spruytende
ende veroorsaect. *Imb. lib. 1, cap. 52.*
num. 3. 4.

Drie

Driedagen.] Dit is meerder tydt als van 't betalen van Civyle schulden, mits tot het ontledigen wel soo veel tyt van noode is.

Haer handen te trecken.] Haer selven te Depoffesseren, ende den Triumphant 'tgebruyck als eygenaer, in te wyen.

Twee uyten Gerechte.] Dit zyn Gecom-

mitteerden, om Publycke kennis te dragen, ende alle excès van proceduren voor te komen.

Daer inne.] Want alffer in Re-*ele mate-
ryen een Sententie te Executeren is, soo stels
ende verskert den Deurwaerder ofte anderen
Executeur, den Eyscher in de Re-*ele ende
Actuële Possessie van 'tgeidysde. Darnb. cap.
258. num. I.**

ARTYCKEL XXXI.

Alle Sententien daer by yemant gecondemneert is, Rekening, Bewys, ende Reliqua te doen, ofte eenigh ander Feyt te presteren, fullen naer de thien dagen, ende naer voorgaende Sommatie als voren ghe-executeert worden als hier naer volght: de Gecondemneerde sal ghegijfelt worden in sekere Herberge, op een Pene van thien Guldens, ende soo verre hy niet en Compareert ten gestelden dage in de Gyseling, sal hy daer by den Bode gesocht worden, ende den Bode hem niet vindende, sal voorts geapprehendeert, ende ter naester Stede gebracht worden, ende aldaer geleyt worden, op drie stuyvers 's daeghs, als voren, tot syne Kosten, ter tyt toe dat hy voldoen sal hebben, 't gunt daer in hy Gecondemneert is, of den Eyscher gecontenteert, ende soo verre hy in Gyseling in de Herberge Compareert ende veerthien dagen aldaer geweest zijnde, niet en bewijst van sijn Diligentie omme te voldoen daeromme hy ghefelt is, tot Contentement van den Rechter, sal in apprehentie ende hechtenisse gestelt worden, op drie stuyvers als voren 's daeghs..

Rekening, Bewys, ende Reliqua.] 't Sy dat hy gecondemneert is, als Administrerende, of toesiende Vooght, ofte Administrateur, van andere Lieden goederen, uyt krachte van Procuratie, of de Goederen onder gestagen hebbende, ofte diergelijcke, alles naer gelegentheyte van de preten-

ue ende sake.

Sommatie.] Dit is wel Rechtelijck, ende niet-te-min minnelijck, omme den Ghecondemneerde tot voldoeninge van de Sententie aen te manen: dit is in plaets van 't woort Gyseling ofte eerste Gyseling uytgedrukt by de *Instr. vanden Hove van Holl. art. 14.*

Her-

Herberge.] Dit is om de Civiltteyt te oeffenen, ende dat de apprehentien in de Gevangen-huysen odieus zyn, dewelcke nochtans, in cas van quade trouw, eyatelijck ghebruyckt werden.

Pene.] 't Is ingestelt om den Ghecondemneerde met soodanigen pene (hoe-wel kleyn zynde) te doen resolveren, tot gewillige voldoeninge van de Sententie.

Niet en Compareert.] Soo wert in cas van apprehentie voors geprocedeert. *Meril. lib. 4. tit. 99. cap. 1. num. 1.*

Voldaen.] Dewijle de Proceduren

van Executie, invoegen als voren aengeleght daer toe gedyen.

Bysscher Gecontenteert.] 't Sy Renovatie van Schult, Transactie. B. taling, Aenwysinge, ofte des Triumphants gewillige quitinge, ofte diergelijke.

Ende soo verre, &c. tot het eynde.) Ende ingevalle de Ghegysfelde in de Gyselinge Comparende, binnen den tydt van veerthien dagen niet en bewyft van Diligentie, omme de Sententie te voldoen: sal jeghens hem Apprehentie verfocht, ende met kennisse van saken verleent, ende die Gezysfelde in Gevanchenisse geleyt worden op drie stuyvers daeghs. *Ampl. Instr. art. 15.*

ARTYCKEL XXXII.

Ende soo verre den Gecondemneerde een Maendt in Hechtenisse gheweest zijnde, de Condemnatie niet en voldoet, sal den Triumphant aen den Gherechte moghen versoecken, dattet feyt, ofte werck in de Condemnatie begrepen, getaxeert, ende tot pecuniële somme ghederigeert worden sal, waer toe den geapprehendeerde behoorlijcke declaratie overgelevert, ende tijdt van veerthien dagen gegunt worden sal, omme daer teghens te Debatteren, ende hebbende de Taxatie van den Gherechte, sal den Triumphant sijne Executie mogen doen, als hier voren, blijvende den Gecondemneerde even-wel in Hechtenisse, tot dat d' Executie gedaen, ende den Triumphant voldaan sal zijn.

Een Maendt.) In welcken tydt hy hem selven in het ghepresteerde feyt kan gereet maken.

Niet en voldoet.) Waer doren hy hem selven in Mora Constitueert.

Versoecken.) Daer op den Ghecondemneerde moet werden geciteert.

Getaxeert.) Van een onrechtveerdighe Taxatie werdt naer Rechten geappelleert.

Gheredigeert.) Of soude anders de Sententie sonder executie blijven, wanneer de Halfternigheydt van den Ghecondemneerde de Apprehentie langer wilde door staen.

Declaratie overgelevert.) Dit overleveren sufficeert in plaetse van Citatie. Dit is de Declaratie van de schaden, ende Intressen, van den Triumphant, die hy door 't Non presteren van het feyt

Feyt, waer inne den geapprehendeerde is Gecondemneert, komt te lyden.

Veerthien daghen gegunt.) Dit is noch een groot faveur van haer Ed. Groot Mog. aen de Malitieuſen, ende moetwillige weygcrasers gegeven, wantmen andersints, door de Inobedientie, haer als onwaardigh ſonden mogen achten, yets nopende de geeyndigde ſake by te brengen: doch is alles by haer Ed. Groot Mog. gheordonneert om haer (ſelfs van de Vili-pendeurs van ghegeven ghewyſdens) in't Excerceren van de Statuten van haer Ed. Groot Mog. Civyle Wetten te doen bedanken. Deſen tyt wert dan

dē geapprehendeerden tot ſijn debath ofte Diminutie gegunt, ten eynde den Rechter, fiende de ingettelde rekening' ende Debat reſpective, de taxa-tie naer billijckheyt, en met kenniſſe van ſaken, mach doen.

Voren.) Wanneer Geprocedeert als hier vorens in verſcheyde Artyckelen is geſeght.

Even-wel.) Dewijle gheſien moet werden, of aen de geweſen, ofte te vinden Goederen, de Executie van de Sententie Taxatie kan werden gedirigeert: gemerckt in cas van neen, den gecondemneerde in ſijn Perſoon gehouden blyft.

ONtbieden daeromme ende bevelen de Staten voor-genoemt, alle onſe Bailliuwen, Schouten, Mannen, Gefworens, ende allen anderen Officieren, Juſticien, ende Dienaers van de Juſtitie binnen den voorchreven Lande van Hollandt; alle de voorchreve Poincten ende Artijckelen, onverbrekelijcken, ende van Poinct tot Poinct te onderhouden, niet tegenſtaende eenige Coſtumen, Uſantien, ofte andere Stijlen, tot noch toe deſen contrarie gebruyckt, die by deſen werden gederogeert, ende hebben niet-temin de Staten voornoemt, aen hen gereſerveert d' Interpretatie, ende verklaringe van alle duyſterheden, die uyt deſe Ordonnantie ſoude mogen ſpruyten, ofte daer inne bevonden worden, mitſgaders d' Ampliatie en alteratie van dien: Ordonnerende ende be-

H

ve-

velende allen Officieren goede toeficht te nemen, dat die voorschreve Ordonnantie in allen Poincten onderhouden, ende tegens den overtreders der selver geprocedeert worde, 't zy tot suspentie ofte privatie van hare Officien, en de Staten, Respective, ende andere alsulcke peyne ende Arbitrale correctie, als naer gelegentheydt der sake bevonden sal worden te behooren: want de Staten dunckt sulcx voor de voorschreven Landen, ende den Ingesetenen vanden, oorbaer te wesen. Gedaen in den Hage, onder den Zegel van de selve Staten, hier op Gedruckt, den eersten dagh van April, anno een duysent, vijf hondert tachtentigh: Ter Ordonnantie van de Staten: by my, ende was Onderteykent; C. de Rechtere.

R E G I S T E R

A.

Accoorden, ende Executien daer op te decernerē	P. 13. & f.
Antwoorden op de Provifie	p. 18.
Appel	p. 45.
Attestatien	p. 42.

B.

Bode ofte Roe-drager	p. 3.
Boete tot laste van den malitieuſen Succumbant	p. 46.
Boecken van Koop-lieden	p. 12.

C.

Certificatien.	p. 43.
Citatie, wat daer by te leveren, ende der selver aenhangh	
Comparuit	p. 3. 4. p. 5. 10.

D.

Declinatoire exceptie	p. 6. & seq.
Defaulten, ende der selver Purge	p. 11.
Dilatoire exceptie	p. 6. & seq.

E.

Edt	p. 7.
Exceptien	p. 37.
Executien	p. 43. 47.
ende vervolgens de Artijckelen tot den eynde.	

F.

Feyten, van faecken daer in bestaende ende hare procedu- ren	p. 39.
Furnissement	p. 41.
Fey	

R E G I S T E R.

G.

Getuygen, ende Getuygenis p. 17. 39.

I.

I N T e n d i t s v e r i f i c a t i e n p. 17. & seq.

I n v e n t a r i s v a n s t u c k e n p. 39.

I u d i c a t u r e p. 3.

P.

P e r e m t o i r e e x c e p t i e p. 6. 36.

P r o c e d u r e n i n R e - e l e m a t e r y e n p. 18.

P r o c e d u r e n t e n p r i n c i p a l e p. 35.

In groote Saecken. p. 35.

P r o v i s i e n p. 6. 18. ende een groot gevolgh.

R.

R e c h t e r c o m p e t e n t : R e c h t - d a g h p. 3.

R e c o l l e m e n t p. 43.

R e p r o c h e n p. 41.

S.

S a l v a t i e n 41.

S e n t e n t i e n , E n d e E x e c u t i e n p. 42. 44. 47. & seq.

T.

T r a n f a c t i e n e n d e d' E x e c u t i e d a e r o p t e d e c e r n e r e n 14.

V.

V e r b a l i s e r e n i n k l e y n e s a k e n p. 34. 35.

W.

W i l l i g e c o n d e m n a t i e Ibid.

W t s p r a k e n , e n d e d e r s e l v e r e x e c u t i e n p. 14.

F I N I S.

39.

38.

37.

36.

35.

34.

33.

32.

31.

30.

29.

28.

27.

26.

25.

24.

23.

22.

